Täysistunto

Maanantai 18.12.2017 klo 12.02—4.02

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 124/2017 vp
Valiokunnan mietintö StVM 22/2017 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

23.13 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa herra puhemies! Kyse on siis yhdestä tämän hallituskauden epäoikeudenmukaisimmista esityksistä, hallituksen sanoman mukaan aktiivimallista, jota itse kutsuisin mieluummin passiivimalliksi, kyykyttämismalliksi, joka alistaa työttömät todella kohtuuttomaan elämäntilanteeseen. [Olavi Ala-Nissilä: Karenssipäivät vähenevät!]

Me olemme varmasti kaikki saaneet hätääntyneitä viestejä ihmisiltä, jotka pelkäävät oman tulevaisuutensa puolesta. Se, mikä niissä kaikissa on yhteistä, on ihmisten todellinen hätä ja pelko tulevaisuudesta, siitä, että heidän on vaikea itse vaikuttaa omaan elämäntilanteeseensa, ja heillä on hätä siitä, mikä heidän tulevaisuutensa jatkossa on. He kokevat itsensä toisen asteen kansalaisiksi ja petetyiksi. Hallitus kyykyttää ja kohtelee heitä alentavasti, epäoikeudenmukaisesti, ylimielisesti ja ajaa heidät pysyvään köyhyyteen ja toivottomaan elämäntilanteeseen. Tulevaisuudennäkymät vaikeutuvat entisestään. He kokevat, että hallituksen esityksessä heitä syyllistetään tavalla, joka on ihmisarvoa loukkaavaa. Näin he toteavat omissa viesteissään, mitä he ovat meille laittaneet. Nämä on otettava vakavasti.

Hallituksen esityksen lähtökohta on yksinomaan työttömän rankaiseminen ja työttömyyspäivärahan leikkaaminen. Jos työtön ei saa itselleen töitä, vaikka hän kuinka yrittäisi, laittaisi useita työhakemuksia viikoittain, kiertäisi yrityksissä, hakisi TE-toimistosta työllisyyspalveluita eikä niitä toiveista huolimatta hänelle anneta, häntä rangaistaan näistä kaikista yrityksistä huolimatta. Hallituksen esityksen lähtökohtana ei ole lainkaan TE-hallinnon velvollisuus tarjota työllistämispalveluja, tai esityksessä ei lainkaan anneta velvollisuuksia tai edellytyksiä tai porkkanoita työnantajille työllistää työttömiä. Pikemminkin näitäkin tukimuotoja on leikattu entisestään. Valitettava tosiasia on, että esitys keskittyy yksinomaan rankaisemaan työttömiä. Jos työtön ei saa työtä tai työllisyyspalveluita, hän

menettää osan työttömyyspäivärahasta hänestä riippumattomista syistä. Millään muulla ei tässä esityksessä ole väliä. Kun lähtökohta on tämä, ymmärtää ihmisten hädän. Mikään järjellinen peruste ei tue tätä esitystä.

Yksi julkisen vallan tärkeimmistä tehtävistä on suojella heikommassa asemassa olevaa ihmistä. Nyt hallitus toimii juuri päinvastoin. Hallitus suojelee hyväosaisia, työssä käyviä, elinkeinoelämää, yrityksiä, mutta jättää heitteille ja rankaisee heikommassa asemassa olevia työttömiä ja heidän perheitään. Eivät ainoastaan työttömät vaan myös työssäkäyvät kokevat epäoikeudenmukaisuutta ja järjettömyyttä tässä lakiesityksessä. Ihmisten yleinen oikeudentaju ei ymmärrä eikä hyväksy tätä hallituksen järjetöntä esitystä. Pikemminkin esitystä päivitellään ja hämmästellään, mistä tämä on syntynyt. Puheet uusista työpaikoista eivät herätä hallituksen uskottavuutta tai luottamusta.

Toisaalta, jos tämä esitys toisikin muutama tuhat uutta työpaikkaa, samalla hallitus kuitenkin ajaa useamman satatuhatta työtöntä toimeentulon, terveyden ja hyvinvoinnin kannalta entistä vaikeampaan tilanteeseen. Hallitus ajaa työttömät entistä vaikeampaan elämäntilanteeseen ja siirtää kustannuksia momentilta toiselle. Tästä kokonaisuudesta ei hyödy kukaan, pikemminkin päinvastoin. Tällä esityksellä on kauaskantoiset vaikutukset niin yksittäisen työttömän ihmisen kannalta kuin myös koko hänen perheensä kannalta.

Suuri ongelma on, ettei hallitus ole tehnyt todellisia vaikutusarviointeja lakiesityksestään. Me tiedämme, että tämä esitys tulee lisäämään pysyvää köyhyyttä, masentuneisuutta, syrjäytymistä sekä siirtää ihmisiä entistä enemmän toimeentulotuen asiakkaiksi. Lakiesityksen seurauksena on todellinen riski, että suomalainen yhteiskunta jakautuu eri ryhmiin. Voimme rehellisesti kysyä, miten tämä esitys tulee vaikuttamaan maamme sisäiseen turvallisuuteen, jos osa ihmisistä kokee toivottomuutta ja syrjäytyvät yhteiskunnasta.

Hallituksenkin puolelta muun muassa ministeri Risikon suulla ihan muutama päivä sitten on todettu, että sisäinen turvallisuus tai turvattomuus on turvallisuutemme suurin riski. Nyt hallitus kuitenkin erilaisilla toimilla systemaattisesti luo eriarvoisuutta, pahoinvointia ja kansalaisten näköalattomuutta ja levottomuutta koko yhteiskuntaan. Meidän pitäisi pikemminkin toimia juuri päinvastoin: luoda uskoa tulevaisuuteen, lisätä tasa-arvoa ja antaa tulevaisuuden työllisyysmahdollisuus jokaiselle halukkaalle, jotta hän voi itse rakentaa ja suunnitella omaa elämäänsä ja tulevaisuuttaan. Tähän oleellisesti liittyy luottamus ja turvallisuus. Nyt tämä on valitettavasti murrettu.

Arvoisa puhemies! Olen miettinyt tulevaisuuden tilannetta, mitä tapahtuu, jos hallitus ei vedä tätä esitystä pois ja tämä hyväksytään muuttumattomana. Mitä tapahtuu, kun työtön ihminen vie tämän esityksen korkeimpaan hallinto-oikeuteen? Toivon vilpittömästi, että näin tapahtuu. Korkein hallinto-oikeus voi nimittäin tarvittaessa arvioida myös sen, onko eduskunta huomioinut riittävän hyvin perustuslain hengen ja perustuslakivaliokunnan lausunnon muun muassa siitä, että työttömällä ei itsellään ole välttämättä mahdollisuutta täyttää lain tarkoittamaa aktiivisuusvaatimusta ja että etuuden epäämisen pitää olla asiallisesti perustellussa suhteessa siihen, minkälaisia työllistymisen edistämistä tarkoittavia toimintoja on ollut tarjolla ja mitä työttömänä olevan henkilön syyksi voidaan lukea.

Perustuslakivaliokunta kritisoi tilannetta, että kyse on kaavamaisesta laskusäännöksestä vailla yksilöllistä harkintaa. Kyse on siis kansalaisten yhdenvertaisen kohtelun kannalta erittäin tärkeästä ja oleellisesta asiasta. Perustuslakivaliokunta katsoi, että hallitus asettaa lähtökohtaisesti työttömät ihmiset eriarvoiseen asemaan keskenään eikä työttömällä itsellään ole todellista mahdollisuutta vaikuttaa työttömyyspäivärahan leikkaukseen. Perustuslaki puuttuikin juuri tähän ongelmaan ja edellytti, että sosiaali- ja terveysvaliokunta korjaa

tilanteen esimerkiksi tuomalla yksilökohtaisen harkinnan osaksi työttömyysturvaa. Näin olisi voitu välttää työttömyysturvaleikkaus eikä leikata työttömyysturvaa työttömältä hänestä riippumattomista syistä.

Hallituspuolueet, kokoomus, keskusta ja tulevaisuuden siniset, eivät kuitenkaan halunneet puuttua tähän perustuslakivaliokunnan antamaan huomioon. He eivät halunneet muuttaa hallituksen esitystä vaan hakivat pikemminkin perusteluita, kuinka tämä lakiesitys tulisi hyväksyä alkuperäisessä muodossaan. Täytyy todeta, että tämä on perin outoa lainsäädännön valmistelua. Jälleen täältä lähtee huonosti valmisteltu laki, joka sisältää epäoikeudenmukaisuutta ja lisää eriarvoisuutta. Hallituspuolueet sivuuttavat jälleen perustuslakivaliokunnan lausunnon ja näkemyksen eivätkä huomioi ihmisten perustuslaillisia oikeuksia.

Arvoisa puhemies! Näistä perusteluista johtuen esitän, että tämä lakiesitys hylätään.

23.22 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Harvasta täällä salissa käsiteltävästä asiasta on tullut niin paljon kansalaispalautetta kuin nyt käsillä olevasta työttömyysturvalain aktiivimallista. Näyttääkin siltä, että työttömät ovat hallituksen toiveiden mukaisesti olleet kiitettävän aktiivisia. Yhteinen nimittäjä näille yhteydenotoille on ollut suuri huoli ja hämmennys. Sähköposteista ja viesteistä välittyy jonkinlaista häpeää ja jopa epätoivoa. Tuskin kukaan työtön on aktiivisesti työtön tai tarkoituksellisesti hakeutunut työttömäksi. Julkisuudessa käytetty termi "ideologisesti työtön" taitaa sekin olla vain median luoma yksittäistapaus, jonka päähenkilö pyrki saamaan julkisuutta saadakseen työnsä hedelmiä myytyä.

Kyllä suomalainen yleensä työnsä tekee, jos työtä vain on tarjolla, viimeisen kymmenen vuoden aikana on vain ollut valitettavan vähän. En kuitenkaan usko, että hallituksen tavoite tässä olisi kiusata työttömiä tai että se huvikseen haluaisi rakentaa ikiliikkujaa, jossa työttömät olisivat vain mobiilin osia — ei kai sinne päinkään. Uskon, että lain perimmäinen tarkoitus oli hyvä ja sen tavoitteena on aidosti saada aktivoitua työttömiä. Lopputulos on kuitenkin valitettavasti niin keskeneräinen, ettei se voi päästä maaliinsa. Näin ollen esitystä on mahdotonta kannattaa, ja nimenomaan tässä esityksessä olevien valuvikojen vuoksi kannatan edustaja Kiljusen hylkäysehdotusta. Tämä lakipakettiesitys on hylättävä.

Lakiehdotus on monin tavoin myös perustuslain kannalta ongelmallinen. Se kohtelisi eri paikkakunnilla asuvia työttömiä eri tavoin. Työtön ei välttämättä aktiivisuudellaan voi vaikuttaa siihen, että etuuksien taso säilyy muuttumattomana. Työttömän ei myöskään erilaisista yksilöllisistä syistä johtuen ole aina mahdollista täyttää lain tarkoittamaa aktiivisuusvaatimusta. Perustuslakivaliokunnan mukaan jokaiselle tulee taata aito mahdollisuus osallistua työllistymistä edistävään palveluun tai säännösten tarkoittamaan toimintaan. Tämä tarkoittaisi kyseessä olevien palvelujen ja toimintojen tarjonnan selkeää lisäämistä. Valiokunnan mielestä tämäkään ei välttämättä riitä, koska palvelun kattavaa saatavuutta ei voida säädösperusteisesti kuitenkaan taata.

Mielestäni henkilö, joka tekee kaiken kohtuudella vaadittavan, ei voi joutua etuuden alennuksen kohteeksi. Tämä merkitsee, että lakiehdotusta tulee täydentää säännöksellä siitä, ettei etuutta alenneta, jos työnhakija ei ole onnistunut työllistymään taikka pääsemään työllistymistä edistävään palveluun hänestä itsestään riippumattomista syistä. Työllistymistä tukevat palvelut ja muu toiminta tuleekin määritellä kyseessä olevissa säännöksissä olennaisesti paljon tarkemmin. Mielestäni on tärkeää, että työttömyysturvalakiin otetaan mukaan esityksessä ehdotettua laajempi määritelmä aktiivisuuden osoittamisesta ja että aktiivisuuden voi osoittaa myös omaehtoisella työskentelyllä, esimerkiksi vapaaehtois- tai talkootyössä. On myös äärimmäisen tärkeää, että henkilön terveydentila ja työkyky eri työ-

tehtävissä otetaan huomioon ja aktiivisuuden vaatimuksesta luovutaan silloin, kun se on työttömän terveyden kannalta haitallista.

Nyt kun Suomen talous osoittaa voimakkaan kasvun merkkejä, on tärkeää tehdä oikein ajoitettuja, oikeanlaisia työllistämistoimenpiteitä. Hallituksen kaavailemat toimenpiteet tarjoavat työttömille kyllä keppiä. Toivottavaa kuitenkin olisi etsiä esille myös se porkkanapussi, joka mahdollistaa inhimillisen tavan aktivoida työttömiä. Monella alalla puhutaan jo työvoimapulasta. Nyt on mielestäni tärkeää kohdata jokainen työtön yksilönä. On hyvä katsoa, ketkä ovat niitä, joiden tulisi pikaisesti päästä täydennys- tai uudelleenkoulutukseen, niin että vallitseva kohtaanto-ongelma pystytään ratkaisemaan mahdollisimman nopeasti. On myös tunnustettava, että kaikki työttöminä olevat eivät tule työllistymään vapailla työmarkkinoilla. Siksi onkin erittäin tärkeää löytää niitä usein kolmannen sektorin töitä, joihin nämä henkilöt pystyvät työllistymään ja joissa heidän panoksensa tulevat yhteiseksi hyödyksi. Jokaisen kohdalla ei voi olla kyse maksimaalisesta suorittamisesta, mutta aina voi olla kyse täysimääräisestä, jokaista yksilöä koskettavasta osallisuudesta, jossa jokainen ihminen voi antaa juuri omankokoisensa työpanoksen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Juvonen. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä] — Arvoisat edustajat, täällä on 23, nyt 22, pyydettyä puheenvuoroa. Kun yhtä useampi edustaja on pyytänyt, että pieni debatti käytäisiin, niin käydään se sen jälkeen, kun edustaja Juvonen on käyttänyt puheenvuoronsa. Todellakin lyhyt debatti sen jälkeen. — Edustaja Juvonen, teillä puheenvuoro.

23.27 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotettu niin sanottu aktiivimalli merkitsee työttömille etuuksien alennusta, jos aktiivisuutta ei ole ollut riittävää määrää. Perussuomalaiset pitävät tätä ongelmallisena lähtien siitä, että esityksessäkin todetaan, että ehdotetun mallin työllisyysvaikutusten arviointi on erittäin vaikeaa.

Arvoisa puhemies! Hyvä hallitus, tällä esityksellä te olette suututtaneet työttömät. Postia on tullut valtavasti. Postia on tullut päivittäin. Tänään olen vastannut moneen puheluun ja joutunut kuulemaan aika ankeitakin tarinoita, muun muassa erään rouvan tarinan siitä, mitä on joutua 48-vuotiaana työttömäksi, ja se työttömyys on kestänyt. Hän kertoi, että ikärasismia hän on joutunut kokemaan, naisena on laitettu luiskaan ja töitä ei ole löytynyt, vaikka kuinka olet ollut aktiivinen. [Arto Pirttilahti: Eihän laki ole voimassa vielä!] Tämä on kyykkyyn-ylös-malli. Ensin kyykkyyn, ja sitten yritetään nostaa ylös, mutta taas mennään kyykkyyn. Syväkyykky, sitä vertausta käytin viimeksi ja käytän edelleen: tämä esitys vie työttömän syväkyykkyyn pahimmillaan. Toki on hyvä, että kannustetaan, yritetään saada ihmisiä aktiivisiksi, mutta kuitenkin: entä jos ei ole sitä työpaikkaa tai ei ole niitä mahdollisuuksia? Suomi on iso ja laaja maa.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset eivät pidä hyvänä työttömyysturvaan liittyviä leikkauksia, ja nyt ehdotetut toimet ovat epäonnistuneita myös niissä tapauksissa, joissa työtön ei onnistu löytämään työtä aktiivisuudesta huolimatta. Välttämättä pohdittavaksi tulevat tällöin lisäksi sellaiset kysymykset, kuten millaiset mahdollisuudet esimerkiksi maaseudulla on tosiasiassa työllistyä ja miten lyhytaikaiset työsuhteet niveltyvät nyt ehdotettuun malliin. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa tämä myös todetaan, ja asiantuntijat ovat nostaneet ongelmat esiin, ja ne olisi pitänyt kyllä huomioida.

Valiokuntavalmistelussa on tullut esiin myös se, että perustuslaissa on taattu jokaiselle oikeus perustoimeentulon turvaan muun muassa työttömyyden perusteella. Tämä säännös asettaa lainsäätäjälle velvoitteen taata jokaiselle perustoimeentuloturvaa tarvitsevalle subjektiivinen oikeus lailla säädettävään julkisen vallan järjestämään turvaan. Perustuslakivaliokunta perustelee tätä julkisen vallan velvoitetta verraten laajasti perusoikeusuudistuksen esitöihin ja aiempiin lausuntoihinsa viitaten. Ja perustuslakivaliokunta toteaa: "Koska työttömillä ei edellä todetuista ja erilaisista yksilöllisistä syistä ole yrityksistään huolimatta välttämättä mahdollista täyttää lain tarkoittamaa aktiivisuusvaatimusta, ehdotusta ei voida pitää perustuslain kannalta ongelmattomana. Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti korostanut, että etuuden epäämisen pitää olla asiallisesti perustellussa suhteessa siihen, minkälaisia työllistymisen edistämistä tarkoittavia toimintoja on ollut tarjolla ja mitä työttömänä olevan henkilön syyksi voidaan lukea. Nyt arvioitavassa hallituksen esityksessä on sitä vastoin sen perusteluidenkin mukaan kyse kaavamaisesta laskusäännöksestä vailla yksilöllistä harkintaa."

Perussuomalaiset vastustavat tätä aktiivimallin eteenpäinviemistä. Meidän mielestämme silloin, kun asiantuntijalausuntoja kuullaan ja siellä havaitaan ongelmia, ne tulisi huomioida, ja tässä olisi voitu tätä esitystä myös uudelleen tarkkailla. Kuten sanoin, on ihan hyvä asia, että ihmisiä kannustetaan ja toivotaan, että he nousevat ja yrittävät löytää itselleen työtä, mutta silloin, jos sitä työtä ei löydy, on kohtuutonta, että leikataan työttömyyspäivärahaa, jos ei ole saanut sitä työtä, eli puututaan siihen perustoimeentulon turvaan, vaikka olisi ollut aktiivinen.

Arvoisa herra puhemies! Esitän tähän lakiesitykseen lausumaehdotusta, joka kuuluu näin: "Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa sen, että niin sanottu aktiivimalli ei johda työttömänä olevan etuusmenetyksiin asuinpaikan, iän, sukupuolen, vajaatyökykyisyyden tai muun vastaavan syyn takia."

Tämä on lausuma, ja koska todennäköisesti lausumaa ei hyväksytä, niin joudun myös, ikävä kyllä, esittämään tässä tämän lakiesityksen hylkäämistä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt käydään aivan lyhyt debatti.

23.32 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ilahduttavaa, että perussuomalaiset ovat kääntyneet vastustamaan tätä mallia, koska tämä oli silloin, kun tehtiin kymppilistaa budjettiriihen yhteydessä, yksi niistä esityksistä, mitä siellä oli. Niin että voi sanoa, että siinä mielessä kun asia ikään kuin aukeaa ja ymmärretään, mitä on aikaisemmin päätetty, minusta on viisasta perääntyä. Ja toivoisin, että myös nykyiset hallituspuolueet ymmärtäisivät, mitä tämä laki tuo tullessansa, koska oikeasti tämä ei tuo sitä aktiivisuutta, mitä tällä tavoitellaan. Ne, jotka ovat nyt jo aktiivisia, hyötyvät tästä, ne, jotka joutuvat juuri työttömiksi, hyötyvät niistä omavastuupäivistä, mutta niillä pitkäaikaistyöttömillä, niillä monisairailla, jotka ovat jo kärsineet pitkästä työttömyydestä, ei ole pääsyä näihin keikkatöihin. Ja hallitus itsekin ajattelee, että toimeentulotukimenot kasvavat noin 10 miljoonalla. Jos ajattelee, että keskimääräinen toimeentulotuki on 400 euroa, se tekee 25 000 henkeä, mutta kun näiden kohdalla ei ole kyse niin suuresta toimeentulotukikorotuksesta, [Puhemies koputtaa] niin maksimissaan jopa 100 000 ihmistä voi olla toimeentulotukiluukulla tämän seurauksena.

23.34 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Filatov antaa väärän todistuksen perussuomalaisista tällä hetkellä. [Vasemmalta: Entä ennen?] Perussuomalaiset ovat kyllä aina kannattaneet aktiivisia toimenpiteitä työllisyyden lisäämiseksi, mutta kun käy ilmi, että hallituksen esitys on sisältä päin mätä, elikkä kun perustuslakivaliokunta itse puuttuu tähän hallituksen esitykseen, niin on aivan normaalia, että perussuomalaiset eivät voi silloin yhtyä tämänkaltaiseen kehitykseen. Jos työttömät joutuvat keskenään eriarvoiseen asemaan tämän hallituksen esityksen johdosta ja yksityiskohtainen harkinta työnhakijasta riippumatta jää huomioimatta, minkä myös perustuslakivaliokunta on huomannut, niin tokihan perussuomalaiset ovat tällaista esitystä vastaan. Ei tässä ole mitään takkia käännetty. Me haluamme edelleenkin kannustavia toimenpiteitä siihen, että työttömät saavat työpaikkoja, mutta hallituksen pitää tehdä sellaista politiikkaa, että on mahdollista esimerkiksi muuttaa työn perässä muuallekin kuin Helsinkiin ja Vantaalle.

23.35 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä sanotaan, että tässä mallissa ei ole mitään hyvää, niin pitää kuitenkin todeta, että tässä aktiivimallissa ehkä 70—80 prosenttia työttömistä voittaa, kun omavastuupäivien määrä laskee kahdella työttömyyden alussa [Välihuutoja vasemmalta] ja kun otetaan huomioon se, että suurin osa alkaneista työttömyysjaksoista päättyy nopeasti työllistymiseen. Tällaisissa tapauksissa, yleisimmissä tapauksissa, näin on.

Puhemies! Vielä voin todeta, että tämä on tapahtunut valtiosihteeri Hetemäen valmistelussa osana laajempaa kokonaisuutta, [Aino-Kaisa Pekonen: Kuka johtaa hallitusta?] osana kolmikantavalmistelua. Tämä ei ehkä yksimielinen ollut, mutta mielestäni tavoite on hyvä: nimenomaan saada työhön muun muassa näitä syrjäytyneitä nuoria miehiä, jotka ovat suuri ongelma Suomessa, mistä tänäänkin pääjohtaja Liikanen puhui.

23.36 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alkuun täytyy tietysti kiittää näitä muutamia urheita hallituspuolueiden edustajia, jotka täällä salissa nyt ovat, kun yleensä, kun tästä asiasta on puhuttu, tuo hallituksen puoli salista on ollut varsin tyhjä. On varsin valitettavaa myös se, että tämä keskustelu käydään aina semmoisena ajankohtana, jolloin normaalisuomalaiset eivät varmasti ole seuraamassa tätä keskustelua eikä mediaakaan tunnu kovasti kiinnostavan. [Kristiina Salonen: Yön pimeinä tunteina!] Siinä mielessä oli ihan hyvä, että tämä silloin ensimmäisessä käsittelyssä laitettiin pöydälle ja keskustelua jatkettiin sitten maanantaina ihan päiväsaikaan.

Mutta itse asiaan: niin kuin tässä on monesti tullut esiin, kyllähän tämä malli on todellakin kaikkea muuta kuin aktiivimalli, koska tässä tulee eteen tilanteita, että ihminen ei itse pysty vaikuttamaan siihen, että hänen työttömyysturvaansa alennetaan. Riippumatta siitä, kuinka aktiivisesti hän hakee töitä, [Puhemies koputtaa] ja riippumatta siitä, mitä hän tekee, [Puhemies koputtaa] joku muu määrittelee sen aktiivisuuden ja vie rahat.

23.37 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä parannus, johon edustaja Ala-Nissilä viittaa, eli omavastuupäivien määrän vähentäminen kahdella on siis hallituksen itse tekemä leikkaus ja heikennys, jonka te nyt perutte. Eli näiden osalta palataan siihen tilanteeseen, mikä oli silloin, kun tämä hallitus aloitti toimintansa. Jos parannukset, joita te hehkutatte, ovat tätä luokkaa, niin se kertoo kyllä aika paljon tämän hallituksen poliittisesta linjasta, mitä työttömien toimeentuloon tulee.

Minä en myöskään aio kiittää hallituspuolueiden edustajia siitä, että he ovat täällä paikan päällä. Minusta se on vähintä, mitä teidän pitää tehdä suomalaisille työttömille tällaisessa tilanteessa, jolloin tuodaan historiallisen heikosti perusteltu ja historiallisen epäoikeudenmukainen leikkaus, joka tulee kohdistumaan joka ikiseen ja vaikuttamaan joka ikisen työttömän työnhakijan asemaan tässä maassa. Vähin, mitä voi edellyttää, on se, että hallituspuolueiden edustajilla on tarpeeksi kanttia olla täällä puolustamassa tässä esitystä, olkoon sitten iltapäivä tai yö.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, nyt yritettäisiin mennä eteenpäin sillä tavalla, että myöntäisin vielä vastauspuheenvuorot tässä keskustelussa edustajille Ojala-Niemelä, Järvinen, Rehn-Kivi, Tanus ja sitten tämän keskustelun tässä vaiheessa avannut edustaja Juvonen. Jos nämä vastauspuheenvuorot riittäisivät tässä vaiheessa, niin sitten siirryttäisiin puhujalistaan. Kutakuinkin kaikki tässä paikalla olevat edustajat ovat tuolla puheenvuorolistalla pyytämässä puheenvuoroja. [Krista Kiurun välihuuto] — Ja seuraava vastauspuheenvuoro, edustaja Ojala-Niemelä.

23.38 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olisin myös edustaja Ala-Nissilälle todennut, että te itse nostitte näitten omavastuupäivien osuuden viidestä seitsemään päivään ja nyt laskette sen takaisin viiteen ja hurskastelette täällä, kuinka on tehty parannus ikään kuin aikaan. Oikea silmänkääntötemppu.

Mutta kyllähän tästä laista on sanottava, että tämä on mitä suurimmassa määrin työttömien kyykyttämistä. Työttömyysturvaa leikataan, jos työtön ei onnistu löytämään töitä, ja meillä on hyvin erilaiset olosuhteet eri puolilla Suomessa. Työllistymiseen vaikuttavat monet seikat: asuinpaikka, ihmisen ikä ja koulutustaso tai työttömyyden kesto tai meillä tuolla syrjäseudulla jopa se, onko käytössä autoa tai ei. Siellä ei myöskään ole työvoimapalveluita tarjolla siinä määrin kuin kasvukeskuksissa, ja tätä asiaa tämä malli ei todellakaan ratkaise. Tässä ei voi puhua aktiivimallista vaan passiivimallista.

23.40 **Veronica Rehn-Kivi r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus haluaa lakiesityksellä lisätä työnhakijoiden aktiivisuutta ja nostaa työllisyyttä ja ehkäistä työttömyyden pitkittymistä, mutta tämä esitetty aktiivimalli ei ole kyllä oikea tie. Niin kuin täällä on todettu, tämä järjestelmä kohtelisi työttömiä todella epäoikeudenmukaisesti. Byrokratia tulee varmasti lisääntymään, ja viranomaisten työmäärä tulee kasvamaan.

Värderade talman! SFP föreslår i sin egen alternativa budget, skuggbudget, mycket bättre metoder för att förbättra sysselsättningen, och framför allt för att minska på ungdomsarbetslösheten. Därför understöder jag förkastande av den här lagen enligt de argument jag har nämnt i min reservation.

23.40 **Heli Järvinen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä aktiivimalli on erityisen raadollinen kaikille niille aktiivisille työttömille, jotka tekevät jopa kymmenittäin työhakemuksia saamatta kuitenkaan työpaikkaa. Tämä on erityisen raadollinen kaikille niille työttömille, joilla on elämänhallinnan ongelmia, päihdeongelmia tai muita ongelmia, jotka pitävät huolen siitä, että he eivät tule saamaan mitään työpaikkaa. Tämä on kerta kaikkiaan simputtava, pomputtava ja kyykyttävä, ja samaan aikaan, edustajat Ala-Nissilä, Hakanen ja Pylväs, teidän eduskuntaryhmänne pääsihteeri kirjoittaa avoimella Facebook-

sivulla, että tämä on ihmisistä välittämistä. Jaatteko tämän ajattelumallin oman eduskuntaryhmänne pääsihteerin kanssa? "Tämä on ihmisistä välittämistä." Minusta tämä on kaikkea muuta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä ennen edustaja Juvosen puheenvuoroa puheenvuoron edustaja Krista Kiurulle. Sitten Juvonen ja sitten puhujalistaan.

23.42 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin alun perin vastauspuheenvuoron siksi, että on kuitenkin muistettava, että tämä hallitus, johon perussuomalaisetkin kuuluivat vielä joitakin aikoja sitten, ensin vei työttömien päivät, sen jälkeen indeksit ja nyt ihmisarvonkin. Siltä osin yhdyn siihen näkökulmaan, jota perustuslakivaliokunta esitti, että ei missään tapauksessa voi katsoa, että tämä ehdotus olisi ongelmaton. Tältä osin perustuslakivaliokunta nimenomaan totesi, että palveluiden riittävää tarjontaa ei pystytä takaamaan, ja silloin kyllä on käsittämätöntä vaatia työttömiltä sitä, että he olisivat tämäntyyppisen aktiivimallin piirissä. Tämä on passiivimalli, tätä pitää ehdottomasti vastustaa. Minusta on käsittämätöntä, että tätä pidetään välittämisenä ja huolenpitona. Tämä on kaikkea muuta kuin sitä, ja käsittämätöntä on myös se, että hallituspuolueet kävelivät lainvalmistelun yhteydessä perustuslakivaliokunnan yli, taas, ja esittävät näin käsittämätöntä ja kohtuutonta [Puhemies koputtaa] mallia.

23.43 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eduskuntaryhmä ei ole koskaan hyväksynyt tätä mallia silloin, kun perussuomalaiset olivat hallituksessa. Kun itse olin siellä hallitusneuvotteluissa, niin muun muassa hoitajamitoitus oli siellä omalla pöydälläni. Vastustin sitä siellä neuvotteluissa, vastustin sitä myös täällä eduskunnassa, ja saimme sen myös peruttua.

Ei ole mitään ihmeellistä siinä, että hallituksen esityksiä perutaan. Te olitte itse viime kaudella hallituksessa ja olitte tuomassa kotihoidon tuen pakkojaon. Kotihoidon tuen pakkojakamisen olitte tuomassa, mutta mitä te teitte? Te peruitte sen. [Vasemmalta: Miten se tähän liittyy ?] — Samalla tavalla me vastustamme tätä huonoa esitystä. Tekin vastustitte huonoa esitystä, kun olitte kuunnelleet asiantuntijalausunnot. — Me olemme kuulleet asiantuntijalausunnot [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] ja olemme todenneet, että tämä on huono esitys ja sitä pitää vastustaa — huono esitys, ja sitä pitää vastustaa. Elikkä ei ole mitään uutta siinä, että kun kuulee asiantuntijalausunnot, niin silloin niihin tartutaan kiinni ja silloin vastustetaan. Elikkä te teitte ihan saman jutun: te veditte esityksen pois, kun huomasitte, että oli huono esitys. [Puhemies koputtaa] Me emme ole nyt hallituksessa, me olemme oppositiossa ja vastustamme tätä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt siirrytään puhujalistaan.

23.44 **Mika Niikko ps:** Arvoisa herra puhemies! Sen verran vielä täytyy palata äskeiseen debattiin, että edustaja Kiuru, eivät täällä perussuomalaiset puolusta hallituksen huonoja esityksiä. Kuten äsken edustaja Juvonen kertoi, kyllähän me olemme vääntäneet siihen asti näitä hallituksen esityksiä vastaan, kun meidän puolue oli vielä yhtenäinen, ja tämä on se lopputulos. Kun liikaa väännetään, niin poikki menee.

Mutta rehellisesti katsoen onhan se johdonmukaista vastuullisen päättäjän vastustaa sellaista hallituksen esitystä, joka jälleen kerran karahtaa perustuslain kivikulmaan ja karikkoon. Tämä hallitus ei ota oppiakseen: samana päivänä keskustellaan kaksi kertaa hallituksen esityksestä, jossa perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että hallituksen esitys on eriarvoistava tai jollain muulla tavalla jotain ihmisryhmää syrjivä. Ja kun yksilökohtaista harkintaa ei edes haluttu tarjouksesta huolimatta huomioida, niin en yhtään ihmettele sitä, että hallituksen joukot pakenevat täältä paikalta, kun oppositio alkaa puhumaan perustuslain näkökulmasta tästä asiasta. Täällä ei muuten tällä hetkellä taida olla yhtään hallituksen jäsentä paikalla. [Vasemmalta: Pakenivat!]

Arvoisa puhemies! Tässä vaiheessa täytyy kannattaa edustaja Juvosen lausumaehdotusta, sekä kannatan tässä vaiheessa myös edustaja Juvosen esittämää hylkäystä.

Perussuomalaiset olisivat toivoneet, että silloinen meidän oma työministerimme olisi ottanut sen palautteen vastaan, mitä tuli eduskuntaryhmään ja meille kansanedustajillekin paljon, kun tätä lakiesitystä alettiin julkisuudessa viemään eteenpäin. Ne pienet signaalit olisivat voineet korjata tämän hallituksen esityksen vielä paremmaksi. Itse ymmärrän henkilökohtaisesti sen, että työtön työntekijä pitää saada eri tavoilla motivoitua ja kannustettua työn tekemiseen ja työelämään takaisin. Itse olen sitä mieltä henkilökohtaisesti, että on hyvä olla olemassa työvoimatoimistossa tällaisia eri aikajaksoina olevia haastatteluja, joissa pyritään löytämään se polku takaisin työelämään. Eri asia tietenkin on se, että ei osata tehdä eroa työttömien välillä, jos on olemassa vajaakuntoisuutta, jopa vammaisuutta, ja monia muita sellaisia puutteita, jotka estävät sen työpaikan vastaanottamisen tai työpaikan saamisen muun muassa asumispaikasta johtuen.

Näin ollen on hyvin luonnollista, että kun hallitus ei esitystään paranna, niin oppositio yhdessä esittää sen hallituksen esityksen hylkäämistä.

23.47 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Ensin liittyen tähän edustaja Niikon puheenvuoroon ja perussuomalaisten kritiikkiin tätä mallia kohtaan sanotaan nyt näin, että toki, kuten edustaja Filatov totesi, on aina hyvä, jos tulee parempiin ajatuksiin, kun saa tutustua asiantuntijapalautteeseen ja kritiikkiin, mutta kyllä tätä persujen työttömiin kohdistuvan leikkauskritiikin tehoa vie aika lailla se, että te olitte valmiita hyväksymään useita esityksiä ja leikkauksia, jotka kohdistuivat työttömiin silloin, kun te vielä olitte hallituksessa, vaikka teillä nyt oli mahdollisuus sitten kääntää kelkkaa, mitä tähän esitykseen tulee. [Arja Juvonen: Niin tekin lähditte viime kaudella kesken pois!] Luulen, että suomalaiset työttömät ja pienituloiset arvostaisivat sitä, jos joskus olisi sellaisia puolueita hallituksessa, joilla riittäisi kanttia puolustaa pienituloisten asemaa ollessaan hallituksessa eikä vain opositiossa.

Mutta, arvoisa puhemies, olemme varmasti kaikki edustaja Kiljusen tavoin saaneet näitä kymmeniä ja kymmeniä sähköposteja suomalaisilta, jotka vetoavat kansanedustajiin sen puolesta, että tämä epäoikeudenmukainen ja epäinhimillinen esitys peruttaisiin. On äärimmäisen surullista, että tässä salissa tänään, taas kerran, ei ole ketään hallituksesta vastaamassa näiden kansalaisten huoliin ja vetoomuksiin. Näissä palautteissa ja ihmisten kertomuksissa on ollut paljon tärkeää asiaa siitä, miten lannistavalta ja myöskin turhauttavalta työttömyys tuntuu silloin, kun se sattuu kohdalle. Monet kirjoittavat myöskin siitä, miten pahalta tuntuu, kun työttömiä syyllistetään työttömyydestä kaikkien niiden työttömyyteen liittyvien huolien ja tämän turhautumisen lisäksi ja kun he sitten joutuvat vielä lukemaan lehdestä ja kuuntelemaan telkkarilähetystä eduskunnasta, jossa kansanedustajat keskuste-

levat siitä, kuinka työtä kyllä löytyy jokaiselle työttömälle, jos he vain jaksaisivat niitä töitä hakea ja haluaisivat niitä tehdä. Ymmärrän täysin, että se tuntuu monesta epäinhimilliseltä ja syyllistävältä.

Mutta tämä esitys työttömyysturvaleikkurista mielestäni paljastaa myös paljon hallituksen ihmiskuvasta ja ihmiskäsityksestä. Me olemme tämänkin illan aikana keskustelleet monta tuntia alkoholilainsäädännön liberalisoimisesta, ja siinä yhteydessä kokoomuslaiset ja monet keskustalaisetkin puhuvat kovaan ääneen normien purkamisen tärkeydestä ja siitä, kuinka pitää välttää kaikkea turhaa kontrollia ja viranomaisholhousta. Tämänkaltaisista puheista ei ole varjoakaan jäljellä silloin, kun puhe siirtyy työttömien toimeentuloon ja suomalaisiin pienituloisiin ja heidän asemaansa. Silloin hallituspuolueiden edustajilta unohtuvat kokonaan puheet siitä, kuinka pitää luottaa yksilöihin ja kansalaisiin, ja kaikki hallituksen kauniit ajatukset vapausihanteiden edistämisestä. Sen sijaan, kun kyse on työttömistä, kannatetaan keppiä, kontrollia, rangaistuksia ja holhouksen lisäämistä, mistä tässä esityksessä käytännössä on kyse. Tämä osoittaa, miten ihmiskäsitys muuttuu sen mukaan, onko kyse suuri- vai pienituloisista, ja norminpurku on tässä maassa toisin sanoen vain keskiluokan etuoikeus.

Tämän lakiesityksen käsittelyn yhteydessä on käytetty monta erittäin hyvää ja perusteltua puheenvuoroa tämän esityksen ja mallin sisällöllisistä epäkohdista. Kiteytetysti ihmisiä siis rangaistaan perustuen sellaisiin tekijöihin, joihin he eivät itse voi vaikuttaa. Minä ajattelen myöskin niin, että jotta tätä esitystä edes jollain tasolla voisi puolustaa, niin silloin pitäisi olla sitä mieltä, että joka ikiselle työttömälle työnhakijalle koko Suomessa, riippumatta kyseisen henkilön työkokemuksesta, koulutustaustasta, iästä tai kotipaikkakunnasta, taatusti löytyy työpaikka tai paikka työllistymistä edistävissä palveluissa ja vielä säännöllisin väliajoin toistuvalla tavalla.

Mielestäni olisi ollut työministeri Jari Lindströmin velvollisuus olla täällä vastaamassa niille sadoilletuhansille työttömille työnhakijoille, jotka tästä maasta löytyvät, onko hän henkilökohtaisesti valmis väittämään, että näitä työpaikkoja tai paikkoja työllistymistä edistävissä palveluissa riittää joka ikiselle niitä tarvitsevalle tässä maassa. Jos hän ei olisi ollut siihen valmis, niin silloin hänen velvollisuutensa ministerinä tässä hallituksessa myöskin olisi ollut vetää tämä mielestäni häpeällisen surkea esitys pois.

23.53 **Aino-Kaisa Pekonen vas:** Arvoisa puhemies! Tämä on vakava asia. Olen saanut lähes sata sähköpostia kansalaisilta viikonlopun ja vielä tämänkin päivän aikana koskien tätä käsittämätöntä aktiivimallia, jota hallitus on nyt eduskunnalle esittänyt ja jonka hallituspuolueet ovat jo hyväksyneet. Ihmiset ovat vedonneet meihin kansanedustajiin, jotta me ymmärtäisimme kansalaisten hädän ja tekisimme nyt inhimillisen ratkaisun ja peruisimme vielä tämän sydämettömän päätöksen. Vetoan teihin, hallituspuolueen edustajat — edustaja Pirttilahti. [Naurua]

Hyvät kollegat, täällä salissa on todettu jo useaan kertaan, kuinka epäoikeudenmukainen, epäinhimillinen ja perustuslaillisestikin kyseenalainen tämä esitys on. Ei ole työttömän vika, jos työtä ei ole. Tämä malli asettaa ihmiset hyvin epätasa-arvoiseen asemaan keskenään. Hallituksen työllisyystoimiin kuuluva aktiivimalli kohdistuu erityisesti työttömiin, joiden ulottuvilla ei ole erilaisia työllistymismahdollisuuksia tai edes työllistymistä edistäviä palveluita. Aktiivimalli ei huomioi esimerkiksi ikääntyneitä työttömiä, lisäpäivillä olevia eikä myöskään vaikkapa kausityöntekijöitä, jotka työllistyvät työn luonteesta johtuen vain osan vuotta. Lisäksi kansalaisilla ei ole yhdenvertaisia mahdollisuuksia työllis-

työ aktiivimallin vaatimalla tavalla joka puolella Suomea. Aivan varmasti työllistyminen on helpompaa täällä pääkaupunkiseudulla kuin vaikkapa Kainuussa. Kyseessähän on siis yksinkertaisesti työttömyysturvamenojen leikkaus 4,65 prosentilla, mutta kohdentuminen tulee sattumaan kipeästi juuri niihin työttömien ryhmiin, jotka ovat muutenkin vaikeuksissa työllistyä.

Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan esittänyt, ettei etuutta alennettaisi, jos työnhakija ei ole onnistunut työllistymään taikka pääsemään työllistymistä edistävään palveluun hänestä itsestään riippumattomista syistä. Mutta tämä lausunto sivuutettiin täysin. Tämän illan aikana tämä on jo toinen hallituksen esitys, joka on perustuslaillisesti kyseenalainen esitys, ja minusta se on kyllä äärimmäisen huonoa lainsäädäntöä. [Mika Kari: Vakavaa puhetta!] Tämä on erittäin vakava asia, ja toivon, että me suhtaudumme tähän asiaan sillä vakavuudella.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Kiljusen esitystä tämän lain hylkäämisestä.

23.56 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Arvostettu edustaja Pirttilahti, hienoa, että hallituspuolueitten edustajista joku on täällä läsnä. — Me päätämme huomenna työttömyysturvan niin sanotusta aktiivimallista, joka leikkaa automaattisesti 4,65 prosenttia työttömyysetuudesta kaikilta työttömiltä, jotka eivät onnistu 65 päivän tarkastelujaksolla löytämään työtä tai pääsemään työllistymistä edistäviin palveluihin. Hallitus on jo aiemmin heikentänyt työttömyysturvaa, siis sitä alennetaan edelleen rangaistuksena siitä, jos työtön ei onnistu löytämään työtä — ei onnistu löytämään työtä, aivan kuin se olisi onnen arpapeliä, sillä tässä on juuri se, että niin monet, lukemattomat työttömät hakevat aktiivisesti töitä ja siitä huolimatta heitä katsotaan niin kuin he olisivat laiskoja, saamattomia ja työhön haluttomia. Tämä on se epäinhimillinen osuus tässä koko esityksessä.

On pakko sanoa, että kuten perustuslakivaliokunnan lausunnossakin käy ilmi, malli asettaa ihmiset räikeästi eriarvoiseen asemaan erityisesti sen suhteen, kuinka työpaikkoja tai palveluita on tarjolla eri alueilla ja paikkakunnilla. Valiokunnan mukaan ei ole kohtuullista, ettei työtön voi omilla toimillaan välttyä sanktioilta, vaan ne seuraavat automaattisesti riippumatta siitä, kuinka aktiivisesti työtä on haettu. On oltava surullinen siitä, että ne ministerit, jotka ovat itse kokeneet työttömyyden, voivat olla esittelemässä tällaista mallia. Ei ole montakaan kuukautta siitä, kun ollaan todettu ministeri Lindströmin tavoin, että ei voi olla kohtuullista — mutta nyt se näyttää olevan kohtuullista.

Olen vakuuttunut, että suomalainen työtön ei halua olla työtön vaan haluaa töihin. Olisin toivonut hallitukselta ja erityisesti itsekin työttömyyden kokeneilta ministereiltä niitä toimia, joilla työllistymisen esteitä voidaan purkaa. Meidän tulisi purkaa kannustinloukkuja ja joustavoittaa sosiaaliturvajärjestelmää siten, että työn vastaanottaminen on nykyistä helpompaa. Työttömien rankaisemiseen perustuvan aktiivimallin työllisyysvaikutukset taas ovat valiokunnassa kuultujen talousasiantuntijoidenkin mukaan kyseenalaiset.

Arvoisa puhemies! On mahdotonta olla hyväksymässä tätä mallia. Meillä ei tule olla mahdollisuutta sellaisiin ihmiskokeisiin jo ennestään köyhyydessä elävien työttömien ja heidän lastensa perustoimeentulon kustannuksella. Tiedämme jo etukäteen, että töitä ja palveluita ei ole tarjolla kaikille, jolloin ei voi olla oikein rangaista niiden puutteesta niitä ihmisiä, jotka siihen loukkuun joutuvat. Selvä, terve järki ja inhimillisyys velvoittavat meitä äänestämään huomenna aktiivimallia vastaan.

0.00 **Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! Aktiivisuus on positiivinen asia. Aktiivinen työvoimapolitiikka kuuluu pohjoismaiseen ajatteluun, jossa työttömyyden sattuessa valtio tai kunta auttaa työtöntä selviämään ei vain maksamalla työttömyysturvaa vaan myös auttamalla siinä, että tarjoaa aktiivisesti palveluja, kuten työnvälitystä, koulutusta, tukityötä, kuntoutusta ja niin edelleen. Suomi on tässä mielessä poikkeus. Meillä puhutaan aktivoinnista paljon mutta meillä ei suostuta ymmärtämään, että se vaatii palveluilta paljon enemmän. Nykyisin iso joukko työttömiä ohjataan esimerkiksi kuntouttavaan työtoimintaan, vaikka heillä ei siihen ole tarvetta, vain sen vuoksi, että rahaa esimerkiksi palkkatukeen ei ole.

Samaan aikaan tällä hallituskaudella on ajettu työvoimapoliittista koulutusta voimakkaasti alas. Sillä, että koulutus on siirretty osaksi valtionosuusjärjestelmää ja samaan aikaan valtionosuusjärjestelmään on tuotu sellaiset kriteerit, jotka vaikeuttavat ikääntyneemmän ja jo kerran itselleen ammatin hankkineen kouluttamista, ajetaan itse asiassa meidän työvoimapoliittinen koulutuksemme kokonaan alas.

Tämä työttömyysturvan aktiivimalli on orwellilaista uuskieltä. Itse asiassa kyse on passiivimallista. Malli vaatii työtöntä löytämään työtä, jotta voi saada työttömyysturvaa. Todellakin, työttömän pitää löytää töitä, jotta hän voi saada täyden työttömyysturvan. Tämä kuulostaa ajatuksenakin niin älyttömältä, että luulisi, että on lukenut väärin. Mutta näin ikävä kyllä ei ole, vaan laissa lähdetään tästä ajattelusta. Toinen mahdollisuus on se, että löytää työvoimapoliittisia aktiivitoimia, mutta nuo aktiivitoimet on rajattu siten, että työttömällä ei ole itsellänsä valtaa päättää siitä, pääseekö hän noiden aktiivitoimien piiriin.

Olisi välttämätöntä, jos tämä laki huomenna tulee hyväksytyksi, että hallitus pikaisesti, ihan yhtä pikaisesti kuin alkoholilaissa on luvattu, valmistelisi tähän lakiin täydentävän esityksen, jossa lähdettäisiin siitä, että hyväksytään aktiivitoimeksi esimerkiksi vaikkapa kansalaisopiston kurssille osallistuminen tai se, että toimii jossakin vapaaehtoisjärjestössä. Tällä hetkellä näin ei ole. Pitää päästä kuntouttavaan työtoimintaan, työkokeiluun, työnhakuvalmennukseen, ammatilliseen työvoimapoliittiseen koulutukseen tai omaehtoiseen koulutukseen. Mutta edes siitä omaehtoisesta koulutuksesta työtön ei päätä itse, vaikka sanana "omaehtoisuus" tarkoittaa sitä, että ikään kuin itse hallitsee sen, mitä tapahtuu.

Valtiolle tämä malli jättää passiivisen leikkaajan roolin, ja siksi tämä on oikeasti passiivimalli. Valtion ei tarvitse tarjota työpaikkaa tai muita aktiivitoimia. Filosofia korostaa sitä, että valtiolla ei itse asiassa ole vastuuta työttömän auttamisesta, ja tavallaan sitä ajattelua, että työttömyys on ihmisen omaa syytä. Jos työtön kieltäytyy tarjotusta työstä, ei ole kohtuutonta, että työttömyysturvaa leikataan. Mutta jos työtön ei löydä työtä, on kohtuutonta, että työttömyysturvaa leikataan.

Edellisessä keskustelussa työministeri perusteli tätä lakia sillä, että ikäviä päätöksiä on tehtävä, mutta ei perustellut mitenkään sitä, miten tämä laki edistää työllistymistä, vaan perusteli tätä ainoastaan esimerkiksi sillä, että se on osa kymppilistaa, joka on sovittu budjettiriihen yhteydessä, ja tuohon kymppilistaan kuuluu muitakin paketteja. En voi sille mitään, että mieleen tuli ajatus, että ei taida ministeriparka itsekään uskoa tähän hallituksen malliin. [Mika Kari: Ei taida!] Sosiaali- ja terveysministerin, joka itse asiassa on esittelevä ministeri tässä asiassa, ainoa vastaus kritiikkiin oli, että pitää kerätä tietoa ja seurata asiaa. Eipä se taida paljon sellaista työtöntä lohduttaa, jonka työttömyysturvaa leikataan, kun hän ei ole onnistunut löytämään itsellensä töitä kovasta yrityksestään huolimatta tai ei ole onnistunut saamaan aktiivitoimia.

Tästä tuskasta kertoivat monet niistä ihmisistä, jotka tänne meille kaikille ovat kirjeitä lähettäneet. Niistä todellakin näkyy se ahdistus, kun ihminen on yrittänyt, yrittänyt ja vielä kerran yrittänyt mutta ei ole onnistunut saamaan edes niitä lyhytaikaisia keikkatöitä. Tässä työmarkkinat ovat hyvin erilaiset. Keikkatöitä on aivan erilaista hakea Helsingissä, jos on terve, suhteellisen nuori ja hyvässä työmarkkina-asemassa kuin jos on vaikkapa Pohjois-Karjalassa tai pohjoisessa Suomessa, jossa niitä keikkatöitä ei kerta kaikkiaan ole samalla tavalla tarjolla, ja jos on, niin ne ovat kovaa ammattitaitoa vaativia tehtäviä. Ne ovat silloin sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, eivät sellaisia töitä, joihin itse asiassa kuka tahansa voisi päästä.

Työttömän oikeusturvan näkökulmasta malli on ongelmallinen, koska työhön pääsystä päättää työnantaja ja aktiivitoimiin pääsystä TE-toimisto, ei siis työtön itse. Kaikki työpaikat eivät ole TE-toimistossa tarjolla, ja työtä on monessa paikassa. Mutta tällä hetkellä me tiedämme, että jopa pitkäaikaistyöttömiä on paljon paljon enemmän kuin TE-toimistoissa auki olevia työpaikkoja, ja se kertoo kuitenkin siitä vaikeudesta, mitä työn löytämisessä on.

Työllisyyden näkökulmasta on surullista se, että hallitus arvioi itse tämän esityksen lisäävän toimeentulotukimenoja noin 10 miljoonalla eurolla. Lisäksi nousevat asumistukikulut. Köyhyysasiantuntijoiden mukaan toimeentulotuki on itse asiassa pahimpia työttömyysansoja, mihin ihminen voi joutua. Sieltä on vaikea nousta työhön, koska toimeentulotuki leikkautuu tiukasti tulojen kasvaessa pois.

Jos ajattelemme sellaisen ajatusleikin, että keskimääräinen toimeentulotukietuus, jota saavat toimeentulotukea saavat, on 400 euroa kuukaudessa, niin jos tämän lain seurauksena toimeentulotuelle joutuvat saisivat tuon summan, niin se tarkoittaisi 25 000:ta työtöntä. Mutta läheskään kaikki eivät saa noin paljoa, jolloin jo tämän lain seurauksena todennäköisesti hyvin paljon useampi ihminen joutuu hakemaan toimeentulotuen kautta itsellensä elantoa. Ikävä kyllä moni työtön joutuu tekemään niin jo ilman tätä lakiakin varsinkin silloin, jos on työmarkkinatuella ja elää yksin, jolloin todennäköistä on, että tämä itse asiassa ajaa ison joukon työttömiä toimeentulotukiasiakkaiksi ja sitä kautta siihen kaikkein vaikeimpaan työttömyysansaan, kun kuitenkin hallituksen perusteissa lähdetään siitä, että tämä ikään kuin aktivoi ja kannustaa ottamaan niitä lyhyitä keikkatöitä vastaan.

Hallitus on viisaasti perunut useita huonosti valmistelemiaan lakeja. Tämä olisi yksi niistä, joka todellakin ansaitsisi tulla perutuksi vielä ennen sitä huomista äänestystä. Mutta ikävä kyllä en usko, että niin käy. Jos tämä laki huomenna menee läpi, niin toivon ja vetoan hallituspuolueisiin, että te ihan aidosti painostatte hallitusta siihen, että tänne tulee laki, joka mahdollistaa myös niiden pitkäaikaistyöttömien osallistumisen aktiivitoimiin, pääsyn näihin aktiivitoimiin.

Tähän lakiin on varattu 24 miljoonaa euroa lisää rahaa hallituksen budjettiriihessä, mutta ikävä kyllä sieltä pohjalta on leikattu 20 miljoonaa euroa. 24 miljoonalla olisi saanut kymmenkuntatuhatta ihmistä aktiivitoimien piiriin, mutta kun rahaa tuli vain 4 miljoonaa, niin jokainen osaa laskea, että suuri osa niistä ihmisistä, jotka aktiivitoimien kautta joutuisivat sen aktiivisuutensa osoittamaan, ei tule niihin pääsemään.

0.09 **Krista Kiuru sd:** Arvoisa puhemies! Kello käy jo yli kahtatoista, mutta täällä hämärissä me käymme keskustelua vielä hämärämmästä asiasta, kyseessä kun on työttömyysturvan leikkaamiseen kohdistuva aktiivimalli. Ensin hallitus leikkasi työttömyysturvan kestoa, sitten vei indeksikorotukset ja nyt jälleen leikkaa vähintäänkin laskien kolmatta

kertaa työttömyysturvaa, jos työtön ei löydä työtä. Kyllä tämä esitys on hylättävä, sillä aktiivimalli asettaa työttömät työnhakijat hyvin eriarvoiseen asemaan.

Täällä kuitenkin eduskunnassa hallituspuolueet ajavat esitystä läpi, mutta tätä mallia ei ole kukaan esittelemässä tai erityisesti perustelemassa, ei edes käymässä asiasta debattia. Yksi ainoa hallituspuolueen rohkea sissi on paikalla. Näin on, vaikka perustuslakivaliokunta on todennut omassa lausunnossaan, että koska työttömällä ei ole omista yrityksistään huolimatta välttämättä mahdollisuutta täyttää lain vaatimaa, ehdotusta ei voi tällöin pitää perustuslain kannalta ongelmattomana. Perustuslakivaliokunta toteaakin lausunnossaan, että koska työttömällä ei ole omista yrityksistään huolimatta välttämättä mahdollisuutta täyttää lain vaatimaa, silloin pitäisi varmistaa se, että työtön voi taata joillakin muilla keinoin oman aktiivisuutensa. Siis käytännössä perustuslakivaliokunta esitti, että mikäli palveluiden riittävää tarjontaa ei pystytä takaamaan, tulisi työttömien voida osoittaa aktiivisuutensa muillakin kuin esitetyillä tavoilla. Tämä perustuslakivaliokunnan kannanotto kaikui kuin kuuroille korville, sillä tosiasiassa sosiaali- ja terveysvaliokunnan hallituspuolueiden kansanedustajat päättivät tästä huolimatta, että ei tämä nyt niin ongelmallinen ole. Ja lopputuloksena malli on täällä nyt toisessa käsittelyssä.

Arvoisa puhemies! SDP esittää aktiivimallin hylkäämistä. Malli eriarvoistaa ja köyhdyttää työttömiä. Kyllä työttömät ovat istuneet jo aivan tarpeeksi kuumilla kivillä — hallitus kun leikkasi työttömien turvaa viimeksi vuoden alussa. Siltä osin on hyvä todeta, että tämä malli ajaa myös eri puolilla asuvat työttömät hyvin erilaiseen asemaan.

Työttömien työllisyysmahdollisuuksissa on toki muitakin kuin asuinpaikkaan liittyviä eroja. Ihmisten ikä, koulutustaso tai esimerkiksi työttömyyden kesto vaikuttavat kaikki siihen, kuinka aktiivinen on. Malli rankaisee eniten heitä, joilla on heikoimmat työllistymismahdollisuudet eikä välttämättä aivan samanlaista pääsyä palveluihin. Siksi ensisijaiseksi tarkoitetun työttömyysturvan leikkaaminen voi tosiasiassa johtaa tilanteeseen, jossa ihminen päätyy viimesijaisen toimeentulon piiriin, siis toimeentulotuen piiriin. Hallituksen esityksessä tämä myönnetään, sillä esityksessä todetaan, että toimeentulotukimenot kasvavat noin 10 miljoonalla eurolla — ajatelkaa, noin 10 miljoonalla eurolla — ja asumismenoihin tulee 4 miljoonan euron kululisäys.

Siinä samassa, kun hallitus on jo leikannut merkittävästi työllisyyden hoidon resursseja, katsotaan, että tämä aktiivisuusmalli olisi sellainen, josta kannattaa vielä maksaa lisää, jotta voisi aktivoida työttömiä. Selitys ontuu, sillä tosiasiassa tästä aktiivimallista uhkaa tulla passiivimalli. Yhteiskunta ei tule auttamaan vaan tosiasiassa rankaisemaan työttömiä. Jos työtön ei pysty täyttämään velvoitteita, hän joutuu rangaistavaksi. Omalla aktiivisuudella ei ole merkitystä, eikä yhteiskunnalla ole riittäviä palveluita tai edes tällä hallituksella halua satsata riittäviin palveluihin, jotta yhteiskunnassa autettaisiin silloin, kun ei työtä omilla keinoin ole mahdollista saada. Tältä osin pidämme tätä esitystä sellaisena, joka on hylättävä, sillä aktiivimalli ajaa työttömät työnhakijat hyvin eriarvoiseen asemaan.

Arvoisa puhemies! On todettava lopuksi, että poliittisten lehmänkauppojen ja erityyppisten sopimusten kautta on ikävä perustella mallia, joka käy niin paljon ihmisten ihmisarvon päälle. Ajatelkaa: ensin vietiin päivät, sen jälkeen indeksit ja nyt vielä ihmisarvokin. Kyllä välittäminen on niin kova juttu, että vähintään perustuslakivaliokunnan kannanoton jälkeen hallituksen olisi pitänyt arvioida uudelleen, miten tätä mallia voitaisiin muuttaa tai sitten hylätä, niin kuin SDP on esittänyt.

Ja lopuksi on todettava, että jos tämä on ollut jonkin lehmänkaupan osa eli niin sanotusti hallituksen sisäisen kymppilistan, työlistan, osa, niin silloin voi jo sanoa, että eikö hallitus-

puolueiden kannattaisi hävetä. Ei kai sentään ihmisarvoa voi ostaa ja myydä osana muita lehmänkauppoja. Jos näin kerran on, siltäkin varalta on hyvä vielä loppuun todeta, että tämä malli pitää hylätä ja noudattaa perustuslakivaliokunnan arviota siitä, että tämä malli ei ole ongelmaton perustuslain kannalta.

0.16 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme jälleen työttömyysturvan aktiivimallia ja keskustelemme siitä näin iltamyöhään, ja taas paikalla on vain kaksi hallituspuolueiden edustajaa, kuten tässä ensimmäisen käsittelyn ensimmäisessäkin osassa heitä oli hyvin vähän, silloin vain yksi kerrallaan. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Toki täytyy todeta, että toinen heistä on jälleen edustaja Rydman, joka oli ajoittain paikalla myös ensimmäisessä käsittelyssä, joten kiitokset hänelle aktiivisuudesta.

Arvoisa puhemies! Kymmenettuhannet suomalaiset työttömät joutuvat kärsimään rajusti, jos tämä työttömyysturvan aktiivimalli tulee voimaan. Pienituloiselle muutaman kympin menetys kuukaudessa on todella iso raha, ja tämä malli kuvastaa liiankin hyvin hallituksen jääkylmää ja epäinhimillistä linjaa. Perussuomalaiset eivät voi missään tapauksessa hyväksyä aktiivimallia.

Työministeri Lindström totesi viime torstaina Huomenta Suomen haastattelussa, että hallitus saattaa vielä joutua korjaamaan tätä aktiivimallia. Ministeri Lindström jopa myönsi aktiivimallin rankaisevan työtöntä työnhaussa epäonnistumisesta. Erityisen vakava ongelma tässä aktiivimallissa on se, että esityksessä ei velvoiteta työvoimaviranomaisia tarjoamaan työttömälle töitä tai muita aktivointitoimia, joiden avulla työtön voisi välttyä työttömyysetuuteensa kohdistuvista leikkauksista.

Arvoisa puhemies! Työttömän on onnistuttava työnhaussa, jotta hän voisi säilyttää työttömyyskorvauksensa edes entisellä tasolla. Muussa tapauksessa leikkuri iskee. Ja työministeri Lindström myönsi itsekin sekä Huomenta Suomessa että täällä kyselytunnilla perussuomalaisten asiaa kysyessä, että tämä malli ei ole loppuun asti harkittu mutta hän on pakon edessä tuonut sen eduskuntaan. Tämä kaikki kuulostaa perin juurin omituiselta, mutta näyttää siltä, että hallituksen logiikka on sellaista.

Arvoisa puhemies! Hallituksen taholta on kuultu viime aikoina myös työehtojen heikentämistä koskevia vaatimuksia. Kokoomuksen valtiovarainministeri Petteri Orpo sanoi Talouselämän haastattelussa 8. joulukuuta, että työntekijän palkka voisi olla alempi niissä tapauksissa, joissa työntekijän osaamisessa on puutteita. Perussuomalaiset vastustavat ankarasti tätä kokoomuksen taholta tullutta vaatimusta. Ministeri Orpon ehdotuksen toteutuminen tarkoittaisi käytännössä yleissitovuuden romuttamista ja halpatyömarkkinoiden syntyä Suomeen. Perussuomalaiset tarjoavat sitä vastoin työllisyydenhoidon lääkkeeksi kannusteita, koulutusta ja erityisesti pienimpien yritysten toimintaedellytysten parantamista.

Arvoisa puhemies! Työttömille on tarjottava lisäkoulutusta niille aloille, joilla työvoimaa tarvitaan. Myös kohtuulliset tuloveronalennukset edistävät työllistymistä, ja kannustammekin hallitusta jatkamaan tuloveronalennusten tiellä. Perussuomalaiset ovat lisäksi esittäneet vaihtoehtobudjetissaan kokeilua Viron yritysveromallin käyttöönotosta niissä yrityksissä, jotka palkkaavat lisää henkilökuntaa.

Arvoisa puhemies! Massatyöttömyys ei ole mikään luonnonlaki, ja hyvällä politiikalla siitä on mahdollista päästä eroon. Tavoitteena kuitenkin tulee olla työttömyyden nujertaminen, ei työttömien. Aktiivimalli onkin täysin kohtuuton.

Arvoisa puhemies! Näillä perusteilla kannatan edustaja Juvosen tekemää lain hylkäysesitystä sekä hänen tekemäänsä lausumaehdotusta.

0.20 **Sirpa Paatero sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tarkistin tilastoja, ja paikkakunta, josta tulen, on Kotka. Työttömyysprosentti oli tuossa, mistä sain parhaimmat tilastot, heinäkuulta, 18,2, työttömiä 4 400, joista pitkäaikaistyöttömiä reilut 3 000, avoimia työpaikkoja 281 elikkä jokaista työpaikkaa kohden 16 työnhakijaa. [Mika Kari: Aktivoi siinä sitten!] On varmaan työpaikkoja, jotka ovat piilossa, mutta on varmaan myöskin työttömiä, jotka ovat piilossa eivätkä näy näissä tilastoissa. Tästä syystä on kohtuuton puhua aktivointimallista. Palautetta on tullut hyvin paljon, ja tämä koskettaa erityisesti ihmisten kokemuksena rankaisuna vaikeimmin työllistyviä.

Meillä on tilanteita — vaikkapa täällä omassa kotikaupungissanikin, joissa on ongelmia työnhaussa niihin työpaikkoihinkin, joihin 16 voisi hakea samaan — puutteellisen koulutuksen osalta, pitkään jatkuneen työttömyyden osalta, julkisen liikenteen puuttumisen osalta, ikärasismin osalta, fyysisen tai psyykkisen kunnon osalta tai alueellisista ongelmista johtuen. Elikkä aina ei ole mahdollista hakea niitä työpaikkoja, jotka siellä TE-keskuksessa ovat auki, tai voihan niitä hakea, mutta sitten tullaan siihen malliin, minkä täällä ministeri Lindström jo kertaalleen peruutti, että kaikkien on haettava kaikkia työpaikkoja, mutta sehän todettiin aika mahdottomaksi käytännössä. Myöskään aktiivisuuden osoittaminen muilla keinoin ei onnistu, sillä leikkaukset työllistämistukitoimiin ovat olleet merkittävät ja niissä on myöskin alueellisesti aika paljon eroja. Myöskään omatoiminen aktiivisuus ei onnistu, sillä se vaatii TE-keskuksen päätöksiä. Ei voi siis vain itse ilmoittautua, että minä olen aktiivisesti kouluttautumassa. Se ei riitä.

Surullista on huomata, että tässäkään laissa ei ole huomioitu perustuslakivaliokunnan kantaa, vaan hallituspuolueet ovat kävelleet tämän kannan yli ja äänestäneet sitä vastaan. Kun perustuslakivaliokunta kirjoittaa, että ehdotusta ei voida pitää perustuslain kannalta ongelmattomana, olisi se jo iso herätys. Toisaalta perustuslakivaliokunta on edellyttänyt, että tulisi olla velvoittavaa tarjota kaikille jotakin aktiivista toimenpidettä, jotta tämäntyyppinen lainsäädäntö olisi edes mahdollista. Mutta näitä siis ei ole haluttu tähän lakiesitykseen tehdä.

Varsin merkillinen on myöskin tämä julkisen talouden näkökulma, sillä tämän lain perusteluissa lukee, että kun työttömyysturvaa leikataan mahdollisesti se lähes 5 prosenttia, niin se aiheuttaa toimeentulotukimenojen lisäystä. Elikkä siirretään ihmisiä luukulta toiselle ja jatketaan ihmisten pompottelua. Ja niin kuin edustaja Filatov tuossa äsken totesi, meillä on aivan liian kokemusta paljon ihmisistä, jotka ovat joutuneet sen viimesijaisen elikkä toimeentulotuen varaan. Sieltä pois pääseminen on aika työlästä verrattuna siihen, että ollaan työttömyysturvan varassa, jossa kuitenkin se aktiivisuus on koko ajan ollut ja aivan varmaan tulevaisuudessakin on parempi ja sieltä nouseminen vaikkapa lyhyidenkin työjaksojen kautta on helpompaa.

Valiokunta on kirjoittanut lausuman tähän mietinnön loppuun, mutta se on jotenkin surullinen, koska siinä lukee, että seurataan vaikutuksia. Olisin kuvitellut, että vähintäänkin tässä kohden, kun ei ole otettu huomioon perustuslakivaliokunnan ohjeistusta tähän lain vahvistamiseen, muuttamiseen, olisi lausumaan kirjoitettu jotenkin niin, että välittömästi tämän käsittelyn jälkeen tulee toteuttaa ne toimet, jotka perustuslakivaliokunta on edellyttänyt. Mutta sitä vastoin valiokunta kirjoittaa lausumaan, että seurataan tulevaisuudessa, ei niin, että toimitaan ja tehdään.

Tässä meillä on myöskin ollut keskusteluissa erilaisia aktiivisia toimenpiteitä, ja mainitsen tässä kuntakokeilun, joka pitkäaikaistyöttömien osalta on ollut erittäin menestyksekäs, sillä on saatu hyviä tuloksia. Toivonkin, että maakuntahässäkästä riippumatta tämä kunta-

kokeilu saa jatkoa, ja toivon, että myöskin tulevaisuudessa kunnat voivat olla mukana työttömien auttamisessa ja parantamassa heidän työkykyään sekä työllistymistään tulevaisuudessa. Ei romuteta siis nyt edes sitä kohtaa taas, mikä tällä hetkellä toimii.

0.26 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Paljon on näiden kolmen keskustelun aikana puhuttu aktiivimallista, joten totean vain sen, mikä vielä on ehkä sanomatta. Aktiivimalli on klassinen esimerkki eliitin historiallisesta ennakkoluulosta köyhiä kohtaan, mikä kävi varsin selvästi esille jatketussa ensimmäisessä käsittelyssä. Köyhät nähdään laiskoina, impulsiivisina ja moraalittomina, ja köyhien oletettu olemuksellinen erilaisuus oikeuttaa kontrolliin, joka keski- tai yläluokkaan kohdistettuna olisi skandaali.

Laki sinällään on teknisesti epäreilu ja käytännössä epätarkoituksenmukainen, mutta sen lisäksi se leikkaa ihmisiltä, jotka muutenkin ovat toimeentulominimin rajoilla — ihmisiltä, joidenka toimeentulo on kymmenesosa kansanedustajan toimeentulosta.

0.27 **Heli Järvinen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Olen puhunut tämän hallituksen esityksen aktiivimallista hylkäämiseksi jotakuinkin etuperin, takaperin ja melkein kuperkeikkoja tehden, kun tuntuu, että mikään ei auta. Pidän tätä itse rankaisumallina, mutta helppo olisi löytää tästä tie aitoon aktiivimalliin. Se olisi sellainen, jossa kaikille työttömille, jotka sitä haluavat, tarjottaisiin työllisyyspalveluja. Se olisi sellainen, jossa työllistymiseksi ja aktiivisuudeksi laskettaisiin omaishoidon ja perhehoidon lisäksi esimerkiksi vapaaehtoistyö ja talkootyö, ihan niin kuin asiantuntijat tätä lakiesitystä käsitellessään ovat esittäneet. Aktiivimalli olisi myös sellainen, jossa onnistuessaan ja itse työllistyessään saisi pienen korotuksen, vaikka sen 4,65 prosenttia, mikä nyt leikataan myös niiltä, jotka ovat todella aktiivisia, etsivät työtä kaikin voimin, mutta eivät sitä vain löydä.

Tämän lakiesityksen mahdottomuutta kuvaa hyvin se, että tällä hetkellä Suomessa meillä on reilut 270 000 työtöntä ja reilut 30 000 vapaata työpaikkaa. Tämä on vähän sama kuin yrittäisi jokaisen meidän jalkaan tunkea sitä lasikenkää. Nämä 270 000 työtöntä eivät mitenkään mahdu näihin 30 000 työpaikkaan. Tästä syystä on pakko kannattaa edustaja Kiljusen hylkäysesitystä.

Vielä totean sen, minkä monet muutkin. Olemme saaneet paljon viestejä ja kirjeitä. Yksi surkeimmista on tullut 60 vuotta täyttäneeltä naiselta, joka tekee paljon — on vapaaehtoisena SPR:ssä, Mannerheimin Lastensuojeluliitossa ja niin edelleen — ja kokee työnsä hyödylliseksi, ja siitä huolimatta hallitus aikoo häntäkin rangaista. Missä oli se välittäminen?

0.30 **Hanna Halmeenpää vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Tarvitsemme työvoimapolitiikkaa, joka kannustaa ja antaa tukea työnhakijalle. Lannistaminen ja työttömyydestä rankaiseminen eivät edistä työnhakua. Tällä esitetyllä lainmuutoksella hankaloitetaan entisestään usean työtä vailla olevan ihmisen elämäntilannetta, ja monessa perheessä on nyt paljon pelkoa tulevasta. Kansalaispalautetta, jota olemme vastaanottaneet, voi sanoa spontaaniksi otokseksi siitä, millaiseksi tämä esitetty malli työttömien keskuudessa koetaan. Siellä on aitoja yksilöllisiä tarinoita siitä, mitä työttömän elämä Suomessa on. Aktiivimalliksi puhuteltu lakiesitys koetaan suorastaan ihmisoikeuksien vastaiseksi. Tästä ei enää paljon muuta puutu kuin esitys työttömyyden kriminalisoinnista.

Esitetty aktiivimalli ei edistä sen enempää valtion kuin työttömienkään etua, se on silkkaa kiusantekoa. Työttömyysturvalain muutosta viedään nyt kuitenkin keskustan, kokoomuksen ja sinisten äänin eteenpäin. Oppositiossa tätä esitystä ei kannata kukaan, ja miksi-

pä kannattaisi, aktiivimalli kun tarkoittaa sitä, että työttömälle tulee ensi vuonna, jos tämä malli toteutuu, käytännössä yksi karenssipäivä kuukaudessa, jos ei pysty osoittamaan olleensa riittävän aktiivinen työhaussa, vaikka olisi työtä yrittänyt saada kaikin keinoin ja parhaansa mukaan. Jos siitä huolimatta ei onnistu, voidaan työttömyysturvasta leikata 5 prosenttia. Se on paljon pienituloisen ihmisen toimeentulosta. Nimittäin kun työttömyysturvasta leikataan, monen ihmisen täytyy turvautua toimeentulotukeen, jolloin ollaankin viimesijaisen etuuden piirissä. Toimeentulotuessa ei ole edes 300 euron suojaosaa, kuten työttömyysturvassa tai asumistuessa on. Siksi sitä pidetään köyhyystutkijoiden parissa aivan pahimpana mahdollisena köyhyysloukkuna. Se käytännössä estää lyhytaikaisen työn vastaanottamisen. Aktiivimalli ei huomioi työttömän työmarkkinatilannetta, terveystilannetta tai mitään muutakaan tilannetta, ei sitäkään, voiko työtön liikkua työtä hakeakseen tai onko työhallinnon palveluita hänen kotipaikkakunnallaan tai lähiseudulla ylipäänsä saatavilla.

Arvoisa puhemies! Mikäli kotikunta on vieläpä leikannut työttömän lapsilta päivähoitooikeuden, on aktiiviseksi pyristelemisessä pulmia monin verroin. Näistä seikoista riippumatta myös aktiivisesti työtä etsivää työtöntä voidaan jatkossa kuitenkin rangaista, mikäli hallitus saa asiasta päättää. Jatkossa riittävää aktiivisuutta on hallituksen mukaan viiden päivän työssä oleminen tai yritystoiminnasta vastaava tulo tai oleminen viisi päivää jossain työnhakuvalmennuksessa, uravalmennuksessa tai niin edelleen 65 päivän aikana.

Ennusteeni vuodelle 2018: Työvoimahallinto ryhtyy järjestämään viisipäiväisiä työttömien aktivointikursseja. Kurssit tulevat kalliiksi, eivätkä ne ole erityisen tehokkaita työllistymisen edistämisessä. Kun näillä viiden päivän aktivointikursseilla on sitten noin puolet työttömistä, katsotaan tilastoja ja kehutaan, että työttömyys on saatu nujerrettua. Pitäisikö tässä sitten pian toivottaa aktiivista uutta vuotta kaikelle kansalle? En usko. Luulenpa, että aktiivisuus, mikäli hallituksen esitys toteutuu, on jatkossa paremminkin kirosana, kun se yhdistetään tähän nöyryytys-, rangaistus-, köyhdytysmalliin, jota esitetty työttömyysturvalain muutos todellisuudessa on.

Arvoisa puhemies! Työttömällä ei ole varaa valita eikä varaa valittaa, on otettava kaikki ehdot ja kohtelu vastaan. Työtön on auttamatta heikoimmassa neuvotteluasemassa. Työvoimapolitiikka on myös heikoissa kantimissa, mutta meidän tehtävämme, arvoisat edustajakollegat, on muuttaa sitä suuntaan, joka luo mahdollisuuksia, ei poista niitä.

0.34 **Pilvi Torsti sd:** Arvoisa puhemies! Pyysin puheenvuoron oikeastaan puuttuakseni lyhyesti kolmeen seikkaan.

Ensin koko kysymys tästä työvoimapolitiikasta — tai työpolitiikasta, niin kuin edeltävän hallituksen työministeri Ihalainen tapasi sanoa. Hän ajoi ajatusta aktiivisesta työpolitiikasta, joka näkee ihmiskuvallisesti aika eri tavalla koko kysymyksen työstä, työllistymisestä, työttömyydestä ja näiden erilaisista välitiloista. Ja kyllä tuntuu siltä, että tämä esitys on ehkä huippu siinä erilaisuudessaan, jota se ihmiskuvaltaan ja perusteiltaan edustaa suhteessa koko tällaiseen ajatteluun, johon pohjoismainen hyvinvointivaltio on työn suhteen ja työllistymisen suhteen perustunut.

Toinen syy, miksi halusin käyttää lyhyen puheenvuoron, oli vain ilmaista kunnioitukseni niille kymmenille ja sadoille ihmisille, jotka monille meistä ovat todella kirjoittaneet henkilökohtaisia näkemyksiään, tarinoitaan ja vetoomuksiaan. Ja ehkä merkille pantavaa on ollut, että ei ole ollut kyse mistään "kopioidaan ja sijoitetaan teksti uudelleen"-viestiketjuista vaan lukuisista ja lukuisista erillisistä henkilökohtaisista viesteistä, joilla pyritään

vielä tässä viimeisinä päivinä vetoamaan edustajiin päätöksen muuttumiseksi huomenaamuna.

Ja kolmantena asiana: Kuuntelin sitä ensimmäisen käsittelyn toista osaa, jota päivänvalossa enemmän käytiin, ja täytyy sanoa, että yllätyin kyllä sitä keskustelua kuunnellessani siitä, kuinka heikoin tiedoin tästä itse asiasta täällä salissa etenkin hallituspuolueiden joukoista käytettiin puheenvuoroja. Ei oikeastaan ollut mitään argumentaatiota itse varsinaisen esityksen tueksi, ja ainoana keinona vedottiin mahdollisten ongelmallisten vaikutusten seurantaan tulevaisuudessa. Ja kun olen itse viime vuosina ollut niin työttömänä, työnantajana kuin yrittäjänäkin, niin todella koen, että tämä keskustelu oli, niin kuin täällä tavataan välillä sanoa, todellisuudesta vieraantunutta tavalla, joka varmasti kylmää niin työttömiä kuin myöskin monia työnantajia, joten toivotaan, että meillä olisikin huomenna tapahtunut jotain yllättävää.

Joka tapauksessa kiitos myöskin niille aktiivisille edustajille, jotka asiaa ovat pitäneet salissa yllä.

0.36 **Mika Kari sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä niin sanottu aktiivimallikäsittely noudattaa, voi sanoa, jo vakiintunutta linjaa. Toissa viikon perjantaina asia tuotiin ensimmäiseen käsittelyyn kello 16 alkaneessa istunnossa, joka oli myöhästetty, eduskunnan normaalin työjärjestyksen ulkopuolinen istunto. Sinänsä kyllä on normaalia sekin, että välillä työjärjestys muuttuu ja perjantainakin istutaan illasta, mutta nyt jäi kyllä sellainen maku siitä toissa viikon perjantainkin keskustelusta, että näin vaikea asia hallituksen puolelta haluttiin tuoda eduskuntaan normaaliaikataulun ulkopuolisessa istunnossa jo ihan sen takia, että aikataulut pakottivat valtaosan kansanedustajista lähtemään maakuntaan, mutta myös media oli pois paikalta, jolloin saatiin syntymään tilanne, jossa vaikea asia tuodaan eduskuntaan kaikessa hiljaisuudessa ja toivotaan, että se sinne illan hiljaisuuteen myös katoaa. Mutta ei kadonnut. Tein pöydällepanoesityksen, ja sitä myös kannatettiin. Saimmekin viime maanantaina sitten asian käsittelyyn eduskunnan täysistuntoon päiväsaikaan, ei tällaisena ilta-aikana tai yöaikana, jota nyt tällä hetkellä elämme, ja saimme paikalle myös ministerit ja hallituspuolueidenkin kansanedustajat. Mutta nyt olemme taas illassa ja myöhäisillassa toisen käsittelyn loppua vetämässä.

Muutama huomio tähän asiakokonaisuuteen:

Oma työhistoriani on pitkäaikaistyöttömien ja vajaakuntoisten ihmisten työkeskuksen vetäjän toimesta. Ennen eduskuntaa työskentelin kaikkiaan toistakymmentä vuotta pitkäaikaistyöttömien, eri-ikäisten, vajaakuntoisten ihmisten kanssa, eikä tuona aikana itselleni välittynyt sellaista kuvaa, että ihminen olisi työtön asenteestaan, vaan päinvastoin. Useiden satojen ihmisten kanssa töitä tehneenä minulle jäi vahva kuva siitä — niin kuin myös oman työttömyyteni ajoilta 90-luvulta ja yrittäjän ajoilta myös 90-luvulta — että ihmiset haluavat työllistyä, ihmiset haluavat hankkia rahaa, tehdä ostoksia, käydä kaupassa, tulla kauppakassin kanssa kotiin, tehdä vaikka ulkomaanmatkoja tai harrastaa, tienata ja elää elämäänsä täysiarvoisena suomalaisena ihmisenä. Vain pieni osa meistä kanssaihmisistä hyväksyy työttömyyden elämäntapana. Mutta kun politiikan puolella näistä asioista keskustellaan, tämä kääntyy päälaelleen ja annetaan helposti mielikuva siitä, että nyt tarvitsee käyttää keppiä, jotta saadaan ihmiset töihin. Mutta näin helppoa se ei kuitenkaan ole, saatikka että se olisi jotenkin oikeudenmukaista, päinvastoin.

Kyseessä on malli, jossa työttömyydestä rangaistaan ja rangaistaan vielä kovalla tavalla leikkaamalla käytännössä työttömyysetuutta lähes 5 prosentin verran täysin riippumatta

siitä, onko ihminen itse halukas työllistymään tai aktivoitumaan sillä tavalla kuin hallituksen esityksessä lähdetään. Kyse on siis mallista, joka kohtelee ihmisiä epäoikeudenmukaisesti. Myöskään työvoimapalveluita, aktivointipalveluita, ei Suomessa ole joka paikkakunnalla tarjota, niin kuin ei ole myöskään työtä. Itsekin tulen vahvan työttömyyden alueelta, jossa Lahden kaupungin työttömyys on viimeisien vuosien aikana liikkunut siinä 15 ja 18 prosentin välillä, ja meillä on joitain aktiivitoimenpiteitä työttömille tarjota, muttei lähellekään niin paljon kuin niitä käytännössä tarvitsisi.

Tämä lakiesitys kaikkiaan on epäoikeudenmukainen, ja siihen myös perustuslakivaliokunta omassa lausunnossaan kiinnitti huomiota. Hämmästelenkin sitä, miksi sosiaali- ja terveysvaliokunnan puolella ei hallituksen edustajien toimesta tätä lakiesitystä laitettu uudelleenvalmisteluun. Perustuslakivaliokunta totesi, että lakiesitystä ei voida pitää ongelmattomana, ja se on aika vahvasti sanottu. Tämä lakiesitys kohtelee täysin epäoikeudenmukaisesti työttömiä ihmisiä riippumatta heidän omasta halustaan ja huomioimatta alueellisia eroja työvoimapalveluiden saatavuudessa tai työn saatavuudessa.

Näillä perustein kannatan edustaja Kiljusen tekemää hylkäysesitystä.

0.41 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Työttömyys ei ole rikos. Silloin siitä ei myöskään tule rangaista. Nyt tässä esityksessä, tässä niin kutsutussa aktiivimallissa, minkä hallitus on tänne tuonut ja haluaa jääräpäisesti viedä läpi, on kyse kuitenkin siitä, että työtöntä ihmistä voi rangaista siitä, että hän ei ole löytänyt työtä, riippumatta siitä, kuinka aktiivinen hän on. Huolimatta siitä, että hän tekisi joka päivä lukuisia työhakemuksia, kiertelisi yrityksiä, soittelisi ja etsisi työtä aktiivisesti, silti voidaan olla tilanteessa, jossa häntä rangaistaan, kun työtä ei löydy. Sen rangaistuksen voi estää sillä, jos opiskelee omatoimisesti tai osallistuu työvoimapalveluiden tarjoamille kursseille, mutta näitä palveluita ei ole kaikkialla saatavilla, ja toisaalta työtön ei voi itse päättää sitä, mitä tämä omaehtoinen opiskelu on, vaan sen päätöksen tekevät työvoimaviranomaiset, ja näin ollen todellakin voimme olla tilanteessa, jossa työtöntä rangaistaan siitä, että hän on työtön, vaikka työttömyys ei ole rikos.

Kun olin kuuntelemassa viime viikolla selvitystä, missä oltiin tutkittu suomalaisten nuorten turvallisuudentunnetta, sitä, mistä syntyy kokemus turvallisuudesta, niin hyvin vahvasti se tulee siitä, että yhteiskunta on tasa-arvoinen ja oikeudenmukainen. Silloin nuoret kokevat elämänsä turvalliseksi. Mutta nämä samat nuoret kokivat myös, kun heiltä kysyttiin, että heillä oli semmoinen tunne, että tämä tilanne tulee pahentumaan ja se yhteiskunnan oikeudenmukaisuus ja eheys uhkaa murentua. Eikä ole ollenkaan ihme, että tällaisia tunteita nuorilla on, kun miettii vaikka tätä lakiesitystä. Tämä on hyvin epäoikeudenmukainen eikä kohtele ihmisiä tasa-arvoisesti, kuten pitäisi.

Täällä on ihmetelty paljon sitä, minkälainen on hallituksen ihmiskuva, kun se tuo tällaisia esityksiä tänne, ja sitä, että se normien purku, mitä hallitus kovasti on tämän kautensa aikana pitänyt esillä, ei koske kaikkia vaan se koskee vain niitä hyväosaisia. Ja tässä on kyllä valitettavasti esimerkki siitä, kuinka todellakin näille kaikkein heikko-osaisimmille luodaan erilaisia uusia normeja ja sääntöjä, kun samaan aikaan puhutaan siitä, kuinka niitä pitäisi purkaa.

Toisaalta minusta on ollut tämän keskustelun aikana hätkähdyttävää huomata siitä ihmiskuvasta myös se, että tätä on perusteltu niin, että eihän tämä leikkaus ole kuin muutaman kympin, niin pieni raha, ja mitä sillä on merkitystä. Kuitenkin me tiedämme, että lukuisille ihmisille sillä on todella paljon arjessa merkitystä, niille, joille jo nyt arjesta sel-

viytyminen on paikoitellen yhtä taistelua. Jos siinä vielä nipistetään tuloista muutama kymppi, niin kyllä se näkyy, ja aivan kuten täällä on tullut esiin, niin silloin tiputaan sinne toimeentulotuen puolelle, mistä on entistä vaikeampi päästä ylös.

Itsekin haluan kiittää niistä lukuisista yhteydenotoista, joita tämän lain osalta olemme saaneet, niistä arjen tarinoista, niistä todellisen elämän kertomuksista, ja toivoisin kyllä, että me kansanedustajat olisimme ne kaikki lukeneet huolella ja vakavasti ja oikeasti kohdanneet ne ihmiset ja sen viestin, mitä he ovat meille halunneet kertoa, sillä meidän tehtävämme täällä on huolehtia siitä, että me kohtelemme kaikkia yhdenmukaisesti ja tasa-arvoisesti, ei niin kuin tässä mallissa nyt ollaan tekemässä, että ihminen aivan täysin riippumatta siitä, mitä itse tekee, voi joutua tällaisen epäoikeudenmukaisen rangaistuksen kohteeksi, johon ei itse voi vaikuttaa.

Tämä on äärimmäisen huono ja epäoikeudenmukainen esitys, ja vihreät eivät voi tätä millään tavalla kannattaa.

0.47 **Satu Taavitsainen sd:** Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Kello on jo kymmentä vaille yksi yöllä, ja keskustelemme täällä aivan äärimmäisen tärkeästä asiasta. Olisin toivonut, että täällä olisi ollut hiukan enemmän hallituspuolueitten edustajia paikalla keskustelemassa. Moni työtön varmasti valvoo öitään aivan samalla tavalla kuin mekin nyt, mutta he valvovat usein siitä syystä, että se työttömyys aiheuttaa stressiä ja huolta siitä, kuinka saa toimeentulon turvattua perheelleen. Tämän hallituksen tekemät esitykset eivät noita työttömien huolenaiheita ole ainakaan yhtään vähentäneet.

Otin mukaani vahvistusta. Eduskunnan kirjastosta voi lainata Perusoikeudet-kirjan. Tietenkin harmittelin sitä, että se oli siellä kirjastossa vapaana. Olisin toivonut, että tämä kirja olisi ollut vaikka työministeri Lindströmin salkussa. Tässä kirjassa nimittäin on niin hyviä ohjeita, että toivoisin, että niitä tämän keskustelun jälkeen noudatettaisiin, kun tässä tänä iltana on todettu jo useaan otteeseen se, että perustuslakivaliokunta on huomauttanut, että tämä laki ei ole ongelmaton.

Meidän perustuslaissamme on monia kohtia, joissa viitataan työhön ja työllistymiseen. Yksi tärkeimmistä kohdista siellä on se, jossa sanotaan, että "julkisen vallan on edistettävä työllisyyttä ja pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön". Tässä tullaan oikeastaan siihen koko ajatusmalliin, joka tältä hallitukselta on jotenkin niin kuin unohtunut: työttömyys ei ole ihmisten vika. Se on seurausta epäonnistuneesta talouspolitiikasta Suomessa ja koko Euroopassa, mutta missään maassa ei ole saatu aikaan kasvua ja työllisyyttä leikkaamalla. Eli leikkaamalla ei ole saatu aikaan missään maassa kasvua ja työllisyyttä. Se ei onnistu myöskään Suomessa, vaan päinvastoin, hallituksen tulisi noudattaa Suomen perustuslakia, joka sanoo, että julkisen vallan on edistettävä työllisyyttä ja pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön. Siihen löytyy konsteja esimerkiksi keskustelusta, joka tänään käytiin liikennepolitiikan kohdalla siitä, miten paljon erilaiset liikenneinvestoinnit työllistävät. Niitä hallituksen kannattaisi tehdä enemmän ja työllistää ihmisiä tätä kautta.

Samaten tässä sanotaan, että "julkiselle vallalle on perustuslaissa säädetty yleinen velvollisuus turvata perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen". Ja tämä on ollut niissä monissa, monissa sähköposteissa ja paperikirjeissä, joita työttömiltä ihmisiltä on meille kansanedustajille tullut. Niistä kirjeistä on välittynyt se, että ihmisistä tuntuu, että heiltä on mennyt heidän ihmisoikeutensa näiden hallituksen esitysten myötä. Ja tämä on, kuulkaa, aivan järkyttävää. Mikä oikeus hallituksella on aiheuttaa suomalaisille ihmisille semmoinen tunne, että heille ei turvata heidän ihmisoikeuksiaan ja heidän perusoikeuksiaan? Työt-

tömyysturva on yksi perusoikeus, joka turvataan ihmiselle: jos ei ole työtä, niin pystyy kuitenkin tulemaan toimeen Suomessa.

Suomea on myöskin huomautettu EU:n sosiaalisten oikeuksien komiteasta useampaan otteeseen siitä, että meillä on liian alhaiset perustoimeentulot: työttömyysturva, pienet eläkkeet, toimeentulotuki. Ne ovat liian alhaisia jo tällä hetkellä. Ihmiset eivät pysty pärjäämään ja maksamaan normaaleja arkisia asioita, ruokaa, laskuja, harrastuksia ynnä muuta tällä hetkellä, ja nyt sitten hallitus on vielä leikkaamassa tätä. Elikkä pidän tätä sanaa "aktiivi" sellaisena sanakikkailuna, nokkelana sanankäänteenä, jonka taakse, niinkin positiivinen sana kuin aktiivi-sana on, yritetään piilottaa tämä negatiivinen asia. Aktiivimalli on suoraan sanoen työttömiä kurittava, epäoikeudenmukainen työttömyysturvan leikkaus, ja se loukkaa todella paljon meidän kansalaisten yhdenvertaisuutta. Ehdottomasti olen sitä mieltä, että laki on hylättävä, ja jo tässä vaiheessa nyt kannatan edustaja Kiljusen tekemää esitystä siitä, että tämä laki hylätään.

Täällä jossain vaiheessa sanottiin, että ihmisiä ei saa nujertaa. Taisi olla edustaja Savio, joka totesi näin. Olen aivan samaa mieltä. Siis meidän tulee yhdessä, eduskuntana, nujertaa lama, mutta ei ihmisiä saa nujertaa. Siihen pitäisi kaiken hallituksen politiikan nyt keskittyä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta kuuli monia asiantuntijoita, ja yksi oli ihan mieleenpainuva. Asiantuntija tuli tuolta Kainuun TE-toimistosta, ja minusta siinä lausunnossa oli kaksi semmoista aika tärkeää asiaa.

Toinen oli se, että jos työttömät työnhakijat ohjautuvat jatkossa yhä enemmän työkokeilun piiriin täyttääkseen aktiivisuusvelvoitteen — kun meillähän ei ole tarpeeksi palkkatukipaikkoja, joihin ohjata työttömiä, joten sen takia monet heistä ovat ohjautuneet työkokeiluihin, joista ei siis saa palkkaa — niin työnantajat saavat tämän myötä merkittävän määrän maksutonta työvoimaa. Tämän voidaan arvioida johtavan työvoiman väärinkäyttöön, jolloin myöskään hallituksen esityksen tavoite työllisyyden paranemisesta ei toteudu. Tulevatpa tässä mieleen nämä kaikki kikyt ja muut, mitä tämä hallitus on esittänyt, joten tällainenkin tausta-ajatus tässä voi tulla meille edustajillekin mieleen: onko todellakin tarkoituksena ohjata yrityksiin yhä enemmän maksutonta työvoimaa.

Sitten toinen on tämä — ja ymmärrän hyvin, että Kainuusta tuleva asiantuntija kertoo huolensa siitä: meillä ovat ihmiset eriarvoisessa asemassa riippuen asuinpaikkakunnastaan ja siellä olevista mahdollisuuksista työllistyä ja saada palveluita. Elikkä voidaan aivan perustellusti kysyä, onko kaikilla alueilla Suomessa tarjolla riittävästi työpaikkoja ja työllistämistä edistäviä palveluja ja johtaako tilanne tämän myötä meidän, suomalaisten kansalaisten, alueelliseen eriarvoisuuteen. Mielestäni tämä esitys johtaa juuri tuohon, ja on todella huolestuttavaa, että kyseessä on keskustajohtoinen hallitus. Minä, joka olen aina ollut punamullan kannattaja — tulen itse harvaan asutulta alueelta Itä-Suomesta — olisin odottanut, että keskustavetoinen hallitus katsoo, että koko maata pitää kohdella tasa-arvoisesti ja ihmisten yhdenvertaisuutta edistää riippumatta heidän asuinpaikkakunnastaan.

Mielestäni tämä laki pitäisi hylätä ja ruveta oikeasti työllistämään ihmisiä niin, että työllisyysmäärärahoja ohjataan kolmannen sektorin palkkatukeen, ja järjestöjen palkkatuen käytöstä pitää tämän 3 000 henkilötyövuoden katto poistaa nyt heti, välittömästi.

0.57 **Suna Kymäläinen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Olipa hyvä ja kattava puheenvuoro edustaja Taavitsaisella tuossa juuri ennen minua.

Arvoisa puhemies! On tämä surullinen asia, että olemme tässä joulun alla keskustelemassa näin ankarasta lakiesityksestä, joka rankaisee työttömiä siitä, etteivät he tahtotilastaan tai yrityksistään huolimatta ole työtä kolmen kuukauden aikana saaneet. Sähköposteja on tullut runsaasti varmasti jokaiselle meistä kansanedustajista. Itse olen saanut niitä noin 150 kappaletta, ja kun noita viestejä lukee, niin kyllä se pahalta tuntuu, kun yksinhuoltajaäiti kertoo murehtivansa tässä joulun alla, kuinka lapsensa ja perheen kanssa pystytään tuota joulua viettämään, riittääkö ruokaa vielä ensi vuoden puolella ja tuleeko tämä 5 prosentin sanktio perheelle vielä tämän jo nykyään niin kovin tiukan elämäntilanteen päälle. Viimeisin sähköposti itselleni aiheesta tuli 26 minuuttia yli puolenyön, siis tämän päivän aikana, jolloin tulemme vielä aamulla äänestämään tästä asiasta. Vielä, jos on mahdollista, vetoan hallituksen jäseniin, ettei tässä asiassa lakia hyväksyttäisi.

Viime viikkoina olemme paljon keskustelleet eriarvoisuudesta, ja itsenäisyyspäivän jälkeen meillä oli näinä yön pimeinä tunteina täällä värikäskin keskustelu eriarvoisuudesta. Hallitus ei kaatunut, mutta toimme oppositiosta voimakkaasti esille hallituksen eriarvoistavaa politiikkaa, ja tässä jos missä on yksi niitä surullisimpia esimerkkejä siitä, että meidän huolemme eriarvoistumisesta on totta. Ihmisiä johdetaan yhä vain hankalampaan tilanteeseen.

Myöskin tämän hallituksen esityksen kohdalla perustuslakivaliokunta on huomauttanut, ettei esitys ole ongelmaton. Perustuslaissa on kohta, joka on Sakari Knuuttilan työn tuloksena perustuslakiin lisätty, että jokaisella ihmisellä on perustuslaillinen oikeus työhön. Tämän päivän Suomessa ja tämän hallituksen toimesta tuo perustuslaillinen oikeus ei ihmisille toteudu. [Hannu Hoskonen: Toteutuiko se viime kaudella?] On yli 100 000 työtöntä, ja avoimia työpaikkoja on 30 000, ja vielä te haluatte rangaista näitä ihmisiä, jotka eivät yrityksistään huolimatta pääse edes työhaastatteluun, vaikka ovat lukemattomia kertoja eri töitä hakeneet. Tämä yhtälö on kerta kaikkiaan mahdoton. Se lisää taloudellista eriarvoisuutta ja pahentaa alueellista eriarvoisuutta. Laajassa Suomessa on paljon paikkakuntia, joilla ei ole työpaikkoja tai joilla ei työ- ja elinkeinotoimistojen leikkausten ja karsimisten jäljiltä ole näitä palveluita eikä tarjolla edes keikkatöitä. Näiden ihmisten pitäisi yrittää jaksaa uskoa tulevaan saadessaan sanktion yrittäessään ja tullessaan silti syrjäytetyksi. Tämä lisää eriarvoisuutta, kuten sanoin. Se lisää ja pahentaa alueellista eriarvoisuutta, lisää köyhyyttä. Yhä useampi ihminen joutuu tämän jäljiltä leipäjonoihin.

Ihmiset seuraavat tätä keskustelua ja tämän päätöksen syntymistä pelokkaina. He pelkäävät joutuvansa toimeentulotuen varaan ja siten, kuten jo aiemmin tuossa totesin, tulevansa syrjäytetyiksi hallituksen, yhteiskunnan, toimesta. Tämä johtaa pitkälti myös terveyden eriarvoistumiseen. Me tiedämme, että rikkaan ja köyhän miehen elinajanodotteissa on jo melkein 11 vuoden ero tällä hetkellä. Nämä ihmiset lannistetaan, ja he eivät välttämättä jaksa enää nousta taistelemaan tulevaisuutensa puolesta löytääkseen töitä.

Surullista on, että tästä keskustellaan todella yhden jälkeen yöllä täällä eduskunnassa, niin tärkeä asia on kysymyksessä. Tämän vuoksi minulla ei ole minkäänlaista muuta mahdollisuutta kuin kannattaa edustaja Kiljusen hylkäysesitystä. Erittäin huono lakiesitys ja ikävä joululahja monen työttömän perheeseen.

1.03 **Matti Semi vas:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä on hallituksen linjausta normien purusta. Tässä hallitus pyrkii purkamaan esteitä, jotka ovat tähän mennessä estäneet työttömien päivärahan leikkauksen, ja nyt tehdään näitä linjauksia siinä. Tässä aktiivisuudella on koetettu peittää sitä, että kysymyksessä on tavallaan työttömän päivärahan leikkaus ja sa-

malla syyllistäminen siitä, jos eivät saa työtä tehtyä tai eivät pääse toimenpiteisiin, jos jossakin sivummalla asuvat. Tämä tulee syrjäyttämään paljon työttömiä ihmisiä ja vieraannuttamaan heitä työelämästä. Minusta tämä malli ei ole hyvä ja oikea tapa lähestyä tätä asiaa.

Meille kaikille kansanedustajille on tullut paljon viestejä työttömiltä. Yksi koskettava oli tällainen, ja jäin miettimään siitä, että tämmöinenkin täällä eteen voi tulla: Puhuttiin osa-aikaisesta, työttömästä, perheellisestä ihmisestä, jolla on useita lapsia. Sanoi, että jos tulee tämmöinen toimenpide, mihin pitäisi lähteä mukaan, niin ensimmäinen kysymys on, että kun siinä kunnassa, missä hän asuu, on subjektiivista päivähoitoa rajattu, niin hän ei voi saada lapsiaan hoitoon, koska osa-aikaisella päivähoitoon on neljän viikon jonot. Tästä tulee automaattisesti se, että päiväraha putoaa ja taas se vähäinenkin elintaso laskee siitä. Näin joulun alla tuli vielä paha mieli, kun mietti sitä, kuinka niille useille lapsille saa niitä lahjoja ja muita toimenpiteitä ja tarvittavaa joulumieltä antaa siinä. Tosi hankalaan paikkaan tämmöiset ihmiset joutuvat.

Minun mielestäni tässä aktiivimallissa on niin paljon tulkinnanvaraisia asioita, mitkä ovat epäselviä, että minun mielestä pitää hylätä koko esitys, ja kannatan edustaja Kiljusen tekemää hylkäysesitystä.

1.06 **Wille Rydman kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on moni todennut sen seikan, että olemme saaneet tästä hyvin paljon sähköpostia. En ole laskenut niitä sähköposteja, mitä on tullut, mutta en varmaan arvioisi hirvittävän paljon väärin, jos arvioisin, että noin sadan hujakoilla niitä on ollut. Jos niitä on ollut sata, niin en ole kuitenkaan saanut sataa erilaista sähköpostia, vaan siellä on ollut kyllä huomattavan paljon lauserakenteita myöten toisiaan muistuttavia sähköposteja. Jonkinnäköinen aktiivinen kampanja ja ehkä jopa jonkin näköistä koordinaatiota sen taustalla näyttää olevan. En tiedä, mikä taho sitä on koordinoinut, mutta varmaan se on ainakin osaltaan saanut polttoainetta siitä aktiivisesta julkisuusmyllytyksestä, joka tämän lakiesityksen ympärille on aikaansaatu, semminkin kun, jos seuraa sitä argumentaatiota, mikä niissä maileissa näkyy. Niissä käsitellään tätä lakiesitystä yhtä yksipuolisesti kuin oppositio julkisissa puheenvuoroissaan tätä käsittelee, unohtaen aktiivisesti esimerkiksi sen, että tässä samalla myöskin työttömyyden omavastuuaikaa lyhennetään 7:stä 5 päivään. Samalla hallitus pyrkii liikkumisavustuksella tekemään kannattavammaksi hakea töitä myöskin astetta kauempaa kuin omilta kotinurkiltaan.

Tässä on myöskin vedottu moneen kertaan perustuslakivaliokunnan lausuntoon. Perustuslakivaliokunnan lausuntoja tosiaan kannattaa lukea. Ne kannattaa lukea kokonaisuudessaan ja kannattaa ymmärtää, mikä on perustuslakivaliokunnan rooli. Se arvioi ennen kaikkea, onko laki säädettävissä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä, ja käsittelee kaikkia niitä kohtia lakiesityksessä, joissa mahdollisia perusoikeus- tai perustuslakikytkentöjä on. Se voi sanoa, että se on ongelmaton, se voi sanoa, että se ei ole ongelmaton, se voi sanoa, että se on ongelmallinen, tai se voi sanoa, että se on hyvin ongelmallinen. Yhteenvetonaan sitten perustuslakivaliokunta toteaa, onko lakiesitys säädettävissä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Tässä tapauksessa perustuslakivaliokunta totesi, että tavallisen lain säätämisjärjestyksessä säädettävissä on.

1.08 **Arto Pirttilahti kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Näitä viestejä on todellakin tullut ainakin satakunta kappaletta ja vähän reilukin ja myös tutuilta, sukulaisilta ja ihan henkilökohtaisesti omalta maakunnan alueelta. Ainakin näissä oman lähipiirin ja maakunta-alueen henkilöiltä tulleissa viesteissä on pohdittu sitä tämänhetkistä tilannetta, mikä se on jo nyt,

eli sitä, millä tavalla työvoimapalvelut tällä hetkellä meillä toimivat, miten työvoimakoulutus on toiminut ja miten erilaisia TE-toimistojen eroja meidän alueella on — huimat erot. Esimerkiksi Pirkanmaan TE-toimistokin on saanut huomautuksen eduskunnan oikeusasiamieheltä omasta toiminnastaan muutamaan kertaankin.

Minä uskon, että työttömät ovat tavallaan leipääntyneet hakemaan työtä sen TE-toimiston kautta, ja eri projektien kautta he ovat sitten myös lähteneet työtä hakemaan. Eli näissä kirjeissä oli myös vähän niin kuin copypeistattujakin asioita, mutta hyvinkin kovia kohtaloita. Se pelko on varmaan ihan oleellinen, mitenkä tulevaisuus tehdään, miten saadaan töitä, eli tämän nykyjärjestelmän kehittämiseen meidän pitäisi vielä enemmän panostaa.

Itse tämä esitys — tuossa esityksien aikana laskeskelin, että ainakin noin 20 erilaista adjektiiviä ja sanontaa löytyi, millä oppositio halusi lytätä alas tätä meidän esitystämme. Varmaan se on sitten ansainnut tämän opposition kriittisen puolen tähän asiaan, mutta tätä huomenna katsomme. Todellakin edustaja toi jo esille, että tässä 70—80 prosenttia työttömistä kuitenkin voittaa, mutta todellakin se huoli näitten pitkäaikaistyöttömien ja muitten osalta on olemassa, ja meidän täytyy tehdä eduskunnan ja myös TE-toimistojen ja asetusten osalta [Puhemies koputtaa] aktiivista toimintaa heidänkin olosuhteidensa parantamiseksi.

1.10 **Satu Taavitsainen sd:** Arvoisa puhemies! Haluan vielä yhdestä asiasta sanoa, koska tässä esityksessä on myös sellainen valuvika, että työttömillä ihmisillä ei ole kuulemismahdollisuutta, jolloin heille käy mahdottomaksi se tilanne, kun heidän pitäisi antaa selvitystä siitä, mistä syystä aktiivisuusvelvoite ei ole täyttynyt, ja pidän kyllä tätä kuulemismahdollisuuden puuttumista hyvän hallinnon vastaisena. Vetoan yhä edelleenkin tähän kirjaan Perusoikeudet — paksu, painava kirja, jossa myöskin todetaan se, että aina on annettava hallintoviranomaisen ihmiselle se tulkintavaihtoehto, joka parhaiten edistää ihmisen perusoikeuksien toteutumista. Nythän näin ei ole, jos ei ihmisiä sitten edes kuulla siitä, miksi on käynyt niin, että he eivät ole sitä aktiivisuuttaan sitten pystyneet osoittamaan, onko ollut kyse siitä, että siellä paikkakunnalla ei ole ollut riittävästi töitä tarjolla taikka palveluita.

Mutta haluan vielä sen sanoa tähän loppuun, että olen oikein iloinen näistä viesteistä ja toivon, että ne viestit jatkuvat, joita ihmisiltä, kansalaisilta on nyt tullut, sillä ministeri Lindströmin esityksethän eivät ole tässä vielä kaikki, vaan hänhän valmistelee parhaillaan lisää työttömiin kohdistuvaa kuritusta, ja ensi keväänä on tulossa tämä toinen vaihe tästä aktiivimallista, jossa ilmeisesti on tulossa tämä, että kolmen kuukauden aikana pitää hakea vähintään kahtatoista työpaikkaa ja raportoida joka viikko netissä karenssien uhalla. Toivon todella, että työttömät ihmiset aktivoituvat lähettämään viestejä meille kansanedustajille koko tämän talven ajan.

1.12 **Suna Kymäläinen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Täytyy vähän kummeksua tätä hallituksen edustajien mutkat suoriksi -ajattelutapaa. Te toteatte, että tämä on hyvä esitys siltä osin, että tässä tämä työttömän omavastuuaika vähenee 7 päivästä 5:een, mutta ihan hallituskautenne alkuun juuri te olitte nostamassa tuosta 5 päivästä 7:ään, ja nytten ikään kuin tullaan sitten nollasummapeliin tämän sanktion päälle, elikkä tämä on kovin paljon rankaisevampi.

Siitä tosiasiasta ei pääse mihinkään, että tämä esitys on alueellisesti eriarvoistava. Meillä ei ole kaikkialla Suomessa samalla lailla työpaikkoja eikä työvoimapalveluita. Ihmiset eivät pääse edes työhaastatteluun, vaikka tahtoa olisi. Kun ihminen epäonnistuu eikä saa

työtä, vaikka haluaisi, niin tästä epäonnistumisesta seuraa vielä niin sanottua sakkoa, ja se ei vain ajatusmaailmaani jaksa upota.

Ihmeellisintä tässä esityksessä on se, että tällä on laskettu olevan vaikutusta toimeentulotuen kustannuksiin ja on arvioitu, että nuo toimeentulotuen kustannukset nousevat 10 miljoonalla eurolla ja lisäksi vielä asumiskustannukset 4 miljoonalla eurolla. Ei oikein jaksa ymmärtää, mikä järki tässä esityksessä on ajaa ihmiset sinne viimesijaisen toimeentuloturvan piiriin.

1.14 **Wille Rydman kok:** Arvoisa rouva puhemies! Jos ajattelee tämän esityksen taloudellisia vaikutuksia, niin se on todennäköisesti jotakuinkin kustannusneutraali johtuen juuri siitä, että pakettiin sisältyy samanaikaisesti tämä aktiivinen malli siinä, että se leikkaa yhdestä päästä, mutta toisaalta se myöskin lyhentää omavastuuaikaa, jolloin sitä ei ole euromääräisesti oikeastaan pidettävä ankarana, mutta siihen muodostuu määrätynlainen insentiivi kuitenkin hakea aktiivisemmin töitä myöskin oman lähialueensa ulkopuolelta, mitä sitten edesautetaan myöskin liikkumisavustuksen kautta, kun katsotaan kokonaisuutena sitä politiikkaa, mitä hallitus tässä tekee.

Jos katsotaan taas laajemmassa sosiaalisessa mielessä, niin pahintahan on tietysti juuri silloin, jos työttömyys pitkittyy ja ajaudutaan pitkäaikaistyöttömyyteen. Juuri siitä johtuen on erityisen tärkeää, että on olemassa riittävät kannustinmekanismit sille, että töitä, vaikka sitten vähän lyhytaikaisempiakin, haetaan ja ollaan sen suhteen aktiivisia, ja että ollaan myöskin valmiita hakemaan työtä vähän kauempaa kuin oman asuinpiirin välittömimmästä läheisyydestä. On tietysti totta, että eri puolilla maata on eri tavoin työtä tarjolla, mutta kyllä meidän laajemminkin tulisi kannustaa ihmisiä hakemaan työtä vähän laajemmaltakin alueelta kuin pelkästään omalta kotiseudultaan.

1.16 **Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Tässä äsken hallituksen edustajat kertoivat hiukan paheksuvaan sävyyn sitä, että näistä kymmenistä, ellei sadoista kirjeistä, joita itse kukin kansanedustaja on tässä viime päivinä saanut, osa on kopioitu toisilta ja tässä on selvästi ollut käynnissä jonkinlainen kampanja. Miksi tämä olisi millään tavalla tuomittavaa tai paheksuttavaa? Tämä on kansalaisten ja avuttomien ihmisten ainoa mahdollisuus yrittää vaikuttaa itseään koskeviin kipeisiin asioihin, kun he kokevat olevansa täysin epätoivoisia, ja siksi ajattelin, että luen näistä lukuisista kirjeistä kolme kertomusta, jotka eivät ole ainakaan kopioituja keltään muulta vaan ovat selvästi kirjoittajan itsensä kokemia asioita. Ehkä sen takia juuri, että tuo hallituksen puoli tästä salista näyttää olevan aivan tyhjä, tai siitä huolimatta, olisi ehkä paikallaan nyt viimeistään kuulla näitä kertomuksia. On tietenkin surullista, että niitä kokemuksia nämä kokemusasiantuntijat kertovat nyt yömyöhään, keskellä yötä, kun juuri kukaan ei ole kuulemassa, mutta toisaalta se on aika kuvaavaa ja aika sopivaa, koska päivänvalossa näitä ihmisiä ei haluta kuulla ja yksikään heistä ei ole saanut kutsua työministeri Lindströmin kampaviineripalavereihin.

Ensimmäinen kertomus: "Kärsin Aspergerin syndroomasta mutta olen työkykyiseksi katsottu työtön. Olen kouluttautunut kahteenkin ammattiin, mutta silti minun on vaikea saada töitä. Useimpiin töihin olen sopimaton esimerkiksi ajokortin tai tarvittavan koulutuksen puutteen vuoksi, ja niistä työpaikoista, joihin olen sopiva, on kova kilpailu. Kerran olen ollut työsuhteessa, joka olisi kestänyt yli vuoden, mutta sain potkut jo puolentoista kuukauden sisällä. Muutoin en ole koskaan ollut vakituisessa työsuhteessa. Aikuisikäni ajan olen opiskellut, tehnyt pätkätöitä ja ollut työttömänä. Aivan varmasti on muitakin ih-

misiä, joilla on samanlainen tai vastaava kohtalo kuin minulla. Olen kylläkin saanut kuukaudeksi töitä ensi tammikuusta alkaen, mutta jatkotyöllistymiseni vaikuttaa epätodennäköiseltä. Aktiivimalli on epäreilu kaikkia työttömiä kohtaan mutta erityisesti minua ja kohtalotovereitani kohtaan." Tässä oli ensimmäinen yöllinen kertomus tyhjälle hallituksen saliosalle.

Toinen kertomus: "Minulla on kaksi ammattia, mutta olen ollut jo 12 vuotta täysin työkyvytön. Sairastan harvinaista sairautta, joka aiheuttaa kroonisia, pahoja kipuja. Tätä ei lasketa vielä oikeaksi sairaudeksi, vaikka useimpien, kuten minunkin, kohdalla sairaus ajaa pyörätuoliin. Siitä huolimatta en pääse vieläkään sairauseläkkeelle enkä työllisty, ja sitten te kehtaatte vielä ’aktivoida’ tällaista pitkäaikaistyötöntä, joka ei koskaan työllisty tuota kautta, enkä muutenkaan tule toimeen. Keskittykää luomaan mahdollisuuksia älkääkä poistamaan niitä. Todella julmaa."

Kolmas kertomus: "Mieheni on pitkäaikaistyötön. Itse olen kolmet ammattikoulut käynyt useamman lapsen äiti, tällä hetkellä vanhempainvapaalla, eli talous on tiukassa, vaikka teen pari kertaa kuussa töitä sallittujen lisätulojen ehdoilla, että pärjäisimme. Tänäkin jouluna jouduimme silti turvautumaan sukulaisiin ja sosiaalilautakuntaan. Itseäni pelottaa, onko minulle tarjolla mitään vakityötä sen jälkeen kun vuoden päästä palaan niin sanottuun normaaliin työelämään. Asumme pienellä paikkakunnalla, jonne muutimme suurkaupungin stressistä, mutta näin pieneltä paikkakunnalta ei saa edes pätkätöitä. Useat työt saa vain suhteilla, kuten sain itsekin. Yrittäjyyttä ei monestakaan syystä pysty harkitsemaan, vaikka tahtoa ehkä olisikin. Eläissäni en ole vielä törmännyt ihmiseen, joka haluaisi vain maata työttömänä tukia saaden, mutta miksi työtöntä rangaistaan, jos yksinkertainen syy on, että töitä ei näinkään pienellä paikkakunnalla ole? Mieheni ei myöskään voi ajaa autoa selkänsä takia tai edes istua pitkiä matkoja bussin kyydissä toiselle paikkakunnalle, saati että mitään varaa auton ylläpitämiseen työttömällä olisi. Työtön tarvitsee tukea ja työtä palatakseen töihin, mutta kumpiakin vain leikataan alituiseen. Myös koulupaikat vähenevät jatkuvasti, koska ei ole varaa palkata opettajia. Näin ei saada uusia työntekijöitä. Olemme noidankehässä, ellei muutoksia järkevämpään suuntaan tehdä. En ole niin fiksu, että tietäisin mitä, mutta kepin heiluttelu saa ihmiset vain vastarintaan. Olisiko parempi syytää rahaa uusien työpaikkojen luomiseen tukemalla enemmän yksityisyrittäjyyttä ja tekemällä siitä helpompaa?"

Lopuksi, arvoisa puhemies, tämä kolmas kertoja kertoo erään tapauksen, eikä enää vain itsestään, koska ihmiset eivät ole huolissaan ainoastaan omasta toimeentulostaan tai omasta ahdingostaan vaan toisten, jopa tuntemattomien ihmisten kohtaloista. Tämä kirjoittaja kertoo: "Ollessani työharjoittelijana mukanani kulki päivän ajan lukiolaisopiskelija. Kysyin, mitä hän aikoo tehdä koulun jälkeen. Hän ei tiennyt. Hänellä oli haaveita, mutta haaveiden alaa opiskelemalla ei olisi tiedossa työpaikkaa. Hän halusi jäädä kotipaikkakunnalleen mutta tiesi jo 18-vuotiaana, ettei töitä olisi. Näin yhteiskunta tukee nuoria nykyään: latistamalla unelmat alkuunsa. Ilman unelmia emme saa aikaan mitään uutta."

Näin vaikeassa tilanteessa olevat ihmiset puhuvat unelmista, ja me hyväosaiset täällä puhumme vain pakoista.

1.22 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Vastaan hallituksen harvojen edustajien lohdutteluun omavastuuajan säilymisestä. Vaikka euromääräisesti päästäisiinkin nollatasolle, miten tässä laissa ei käy, niin kysymys ei siitä huolimatta ole neutraalista uudistuksesta silloin, jos niille työttömille, jotka ovat joka tapauksessa parhaassa asemassa työmarkkinoil-

la — vasta työttömäksi jääneille ihmisille, joista monet ovat ansiosidonnaisen piirissä — lyhennetään omavastuuaikaa, kun toisaalta todennäköisin porukka, joka kärsii tästä aktiivimallista ja jolla on kaikkein heikoimmat mahdollisuudet työllistyä, on niitä ihmisiä, jotka ovat siellä peruspäivärahalla tai työmarkkinatuella ja joidenka tulot ovat valmiiksi kaikkein pienimpiä. Jos edustaja Rydmanilta otetaan vaikkapa 10 000 euroa palkkiosta ja ne annetaan edustaja Kontulalle, niin vaikka neutraalisti eduskunnan kustannukset pysyvät täysin samoina, niin edustaja Rydmanin mielestä kuitenkaan kysymys ei todennäköisesti ole neutraalista hankkeesta.

Minä en voi mitenkään ymmärtää, miten joku vielä kaikkien näiden keskustelujen jälkeen kuvittelee, että ihmisten työntäminen toimeentulotuen piiriin jotenkin aktivoisi tai kannustaisi yhtään mihinkään. Silloin ei joko kuunnellut yhtään mitään tai ei tunne meidän järjestelmää lainkaan, jos ei ymmärrä sitä mekanismia, mitenkä se byrokratialoukku toimii.

Sitten minä haluaisin muistuttaa myös siitä, että merkittävä osa työttömistä on ihmisiä, jotka eivät työkseen kirjoittele asioita, ja voi olla jo viestin lähettäminen kansanedustajille aika kovan työn takana. Jos sitä nyt on vähän sitten copypastettu, niin minun mielestäni pitäisi pikemminkin peukuttaa, että ylipäätään laittoivat viestin, kun kuitenkin me kaikki tiedämme, että myös tässä talossa täysipäiväisesti politiikkaa tekevät ihmiset copypasteavat tekstejään aika paljon.

1.24 **Satu Taavitsainen sd:** Arvoisa puhemies! Kiitos, edustaja Harakka, että toitte esille ihmisten tarinoita ja saimme ne kauttasi kirjattua eduskunnan tämän täysistunnon pöytäkirjaan. Nuo lukemasi tarinat kuulostivat aivan siltä kuin olisi kuunnellut Pekka Saurin Yölinjaa.

Edustaja Rydmanille: Haluaisin kysyä teidän mielipidettänne siitä, mikä on hallituksen linja aluepolitiikassa. Sanoitte tuossa äsken, että ihmisten pitää liikkua työn perässä. No, se tarkoittaa sitä, että kaikki alkavat valua tänne pääkaupunkiseudulle. Täällä ei riitä asuntoja kaikille, ja täällä on kalliimmat elämisen kustannukset. Ja ei ole kovin helppoa myöskään tuosta noin vain jättää omaa kotiaan. Jokainen haluaa kuitenkin asua siellä omassa kodissaan, ja ei sitä hevillä lähdetä sieltä työn perässä muualle. Kyllä ihmiset yleensä yrittävät kaikkensa tehdä, että saavat sieltä omalta paikkakunnaltaan niitä töitä. Eli onko hallituksen aluepolitiikka nyt kokonaan sitä, että kaikki tänne pääkaupunkiseudulle? Ettekö te todellakaan yritä ajatella myös niin päin, että pitää saada niitä investointeja ja työpaikkoja joka puolelle Suomea, kaikkiin maakuntiin, vähintään maakuntakeskuksiin, jolloin ihmiset voivat myöskin siinä maakunnan sisällä liikkua vaikka sieltä reunoilta siihen keskuskaupunkiin, jolloin he pystyvät asumaan kuitenkin siellä omassa kodissaan?

Ja vielä loppuun sanon siitä, että kyllä meidän pitäisi ottaa tässä työllisyyspolitiikassa mallia Ruotsista, jossa on huomattavasti enemmän työntekijöitä työhallinnossa palvelemassa työttömiä ihmisiä.

Puhemies Maria Lohela: On hyvin myöhäinen yö, mutta muistutan silti tähän saliin kuuluvasta säännöstä, että toisia edustajia teititellään.

1.27 **Wille Rydman kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tuossa edustaja Harakka aiemmin kysyi, mitä vikaa siinä on, että lähetetään copypastetettuja viestejä, ja edustaja Kontulakin totesi tämän asian, että aika lailla siellä copypastetettua viestiä joukossa on ollut. Ei siinä

mitään vikaa ole, kyllä niin saa toimia. Se on yksi ihan mahdollinen tapa tehdä kampanjaa, mutta vastaavasti, jos tämä on sen kampanjan metodi, niin silloin ei varmaankaan myöskään kannata antaa kauheasti ymmärtää, niin kuin joissain puheenvuoroissa annettiin ymmärtää, että kyse olisi jotenkin erityisen spontaanista kansanliikkeestä, kun näyttää selvästi olevan niin, että siinä on vähintäänkin joltakin tasolta hiukkasen avitettu tämän kampanjaan eteenpäinviemisessä.

Olen väärä ihminen vastaamaan edustaja Taavitsaiselle hallituksen aluepolitiikasta, mutta totean yleisesti ottaen ja omasta puolestani sen, että jälkiteollisessa yhteiskunnassa työpaikat pääsääntöisesti tietysti pyrkivät keskittymään nimenomaisesti tiiviimmin asutuille alueille, ja tämä on tietysti sellaista yhteiskunnallista kehitystä, jota ei varmaan nopeasti poliittisilla päätöksillä toiseksi käännetä eikä ole ehkä tarpeenkaan. Ja on varmasti näin, että ihmiset lähtökohtaisesti hakevat työtä ensisijaisesti nimenomaisesti oman kotiseutunsa läheltä, ja tämä on aivan oikein ja näin voi hyvin olla, siinä ei ole mitään vikaa. Mutta jos sieltä omalta alueelta ei riittävästi töitä löydy, niin kaikkina aikoina ennen näin laajamittaista sosiaalivaltiota, kuin missä me nykyisin elämme, on ollut tapa, että sitten lähdetään hakemaan työtä sieltä, mistä sitä löytyy, enkä minä sitä kyllä kovin kohtuuttomana osaa pitää.

1.29 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Kuten täällä on moneen otteeseen jo tämän istunnon aikana todettu, niin kyllä työttömillä on suuri hätä tilanteestaan, ja juuri siksi näitä viestejä on meille kansanedustajille kymmenittäin, jopa sadoittain tullut. Toivoisinkin, että hallituspuolueiden edustajat myös ottaisivat nämä viestit vakavasti. Ne on käsittääkseni aivan vakavalla mielellä kirjoitettu. Aikaa tähän päätökseen on vielä hyvin, yön yli kun nukutte, niin ehkä pystytte tekemään moraalisesti kestävän ja järkevän päätöksen, sellaisen päätöksen, että pystytte myös jouluna nukkumaan yönne hyvin. [Wille Rydman: Ei välttämättä ehditä nukkumaan tänä yönä!]

Arvoisa puhemies! Suuri ongelma tässä työllisyyden hoidossa yleisestikin on — siihen edustaja Pirttilahti aiemmin viittasi ja siitä myös monet työttömät ovat ilmaisseet huolensa — että TE-toimistot ovat pystyneet auttamaan työttömiä varsin heikosti työnhaussa kuluneina vuosina. Muistaakseni myös edustaja Paatero toi aiemmin tässä keskustelussa esille nämä käynnissä olevat työllisyyden hoidon alueelliset kokeilut. Edustaja Pirttilahti on Pirkanmaan vaalipiiristä kuten minäkin olen, ja hänkin on varmasti erittäin tietoinen siitä, että sekä Tampereen kaupunkiseudulla että Sastamalan alueella monet kunnat ovat osallistuneet näihin työllisyyden hoidon kokeiluihin, jotka ovat siis lakisääteisiä. Me keväällä täällä eduskunnassa säädimme tämän lain, joka on näillä näkymin voimassa ensi vuoden loppuun asti. Käsittääkseni näistä kokeiluista on tullut jo lyhyen ajan sisällä paljon positiivista palautetta ja viestiä siitä, että työttömät ovat saaneet henkilökohtaisesti räätälöityä palvelua ja se on auttanut monia heistä työllistymään. Mutta huolenaiheena on nyt se, että kun tämä kokeilu on päättymässä jo reilun vuoden päästä ja jäämässä siten varsin lyhyeksi, niin näistä tuloksista ei ole aivan sitä hyötyä saatavissa, mikä olisi muutoin mahdollista saavuttaa. Pyytäisinkin edustaja Pirttilahtea ja miksei edustaja Rydmaniakin viemään hallituksen suuntaan [Puhemies koputtaa] viestiä, että näitä kokeiluja kannattaisi ehdottomasti jatkaa ainakin vuoden 2019 loppuun asti, jolloin maakuntauudistuksen on määrä tulla voimaan.

1.31 **Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Rydmanille: Voi teitä, nuori mies, voi teidän etuoikeutettua elämäänne. Merkittäköön pöytäkirjaan: äänetöntä naurua edusta-

ja Rydmanin tuolista. Tämä on teille huvittava asia, joka kymmenilletuhansille, sadoilletuhansille suomalaisille on kärsimyksen kysymys. Juuri osoitin teille, että kirjeet eivät ole toisistaan kopioituja. Te ette kuullut näitä kolmea kertomusta, yksilöiden kertomuksia heidän ainutlaatuisista elämistään. Te ette näe näitä ihmisiä yksilöinä, kutakin ainutlaatuisena, vaan ainoastaan joukon osina, massana. Te juuri osoitatte tämän perimmäisen ongelman: miten liukuhihnalla tällaisia ratkaisuja tekevät pienipalkkaiset, ylityöllistetyt työvoimavirkailijat kykenisivät kohtaamaan nämä tarvitsijat yksilöinä omine tarpeineen, saatikka auttamaan heitä. Hymyilyttääkö teitä edelleenkin, edustaja Rydman? [Wille Rydman: Hymyilyttää teidän retoriikkanne!] Te osoitatte selkeästi sen, millä asenteella tätä mallia on tehty. Te osoitatte hyvin selkeästi sen, kuinka valmis teidän hallituksenne on kohtaamaan inhimillistä hätää, tarvetta, saatikka auttamaan ihmisiä, joka sitä tarvitsevat.

1.33 **Arto Pirttilahti kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Otan tästä edustaja Savion viestistä kopin. Tästä on meidän maakuntaliitollekin tullut viestiä, että nämä projektit voisivat jatkua. Todellakin tästä on tullut hyviä tuloksia. Tässähän on jo siivottu näitä tilastoja ja on saatu esimerkiksi Sastamalan alueella työttömiä 250 vähemmän kuin siellä tilastoissa oli, niin että tämäkin ehkä kuvaa sitä, mikä hallinnon taso on ollut.

Edustaja Taavitsainenkin otti esille tämän maakuntien reuna-alueitten problematiikan, että meillä ovat eri hallitukset näitä meidän palvelujamme keskittäneet. Muistaakseni meidän alueeltamme, Mänttä-Vilppulan alueelta, mikä on Keski-Suomen ja Pirkanmaan rajalla, TE-toimistoverkkoa huomattavasti vähennettiin, kaksi henkilöäköhän siellä on, ja kaupungilla itsellään on kahdeksan henkilöä tässä työllistämisyksikössä tällä hetkellä. Eli se huoli on hyvin oleellinen, millä tavalla ne ihmiset voivat — Tampereelle on 100 kilometriä — lähteä siitä, mitkä ovat yhteydet. Onneksi nyt tuli iloinen uutinen tänään, että junat kulkevat entistä paremmin, työttömät voivat saavuttaa sen sitten, 5 euroa 10 senttiä Mänttä-Vilppulasta Tampereelle. Mutta kuitenkin tärkeää on se, että se henkilökohtainen palvelu olisi siinä lähellä.

Minä jotenkin kaipaan vanhana aluekehittäjänä sitä nyrkkiä, mikä meidän alueen asioita ratkaisi. Siinä olivat työvoimatoimiston johtaja, elinkeinoasiamies, kaupunginjohtaja, yritysjärjestön johtaja ja toisen asteen koulutuskuntayhtymän johtaja, eli tällä nyrkillä pystyttiin ongelma kuin ongelma ratkaisemaan. Jos meillä oli työvoimapula, käytiin hankkimassa työvoimaa, mutta sitten myöskin pystyttiin hoitamaan sitä koulutusta ja työllistämisjärjestelmää. Eli kun näitä kokeiluja tehtäisiin, annettaisiin niille alueille sitä omaehtoista toimintavaltuutta ja myös elinvoimaa näitten uusien hallintojen kehittämisen jälkeen. Minä ihan liputan tämän puolesta, että meillä voisi olla esimerkiksi Pirkanmaallakin tämän työvoimakokeilun jälkeen jonkinlainen toinen järjestelmä.

1.35 **Mika Niikko ps:** Arvoisa puhemies! Tässä nyt odottelin maltillisesti, että se kello 12 päivällä alkanut opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokka lähenisi jatkoa, mutta ei jatku, niin että jatketaan sitten keskustelua tästä, koska edustaja Rydman sai kirvoitettua pieneen kommenttiin. Kommentti siitä, että kysymys ei ollut kansanliikkeestä, kun nämä työttömät ovat lähettäneet kirjeitä, osoittaa sen, että ikävä kyllä ette ihan pääse iholle asti ymmärtämään, mistä on kysymys, kun ihminen on työttömänä. Varsinkin jos hän on pitkään työttömänä ja varsinkin jos on siihen vuosia tullut paljon päälle ja tullut paljon epäonnistumisia elämässä, niin se elämä on niin vaikeaa lähtökohdiltaan, että eivät ne työttömät ole kiinnostuneet lähettämään sähköposteja edustaja Rydmanille sen enempää kuin monelle muul-

lekaan. Täytyy olla kiitollisia siitä, että saa edes jotain sähköposteja kokoomuksenkin kansanedustaja, niin että voisi pikkuhiljaa alkaa ymmärtää, mistä on kysymys. Näitä työttömiä, jotka ovat vuosia työttöminä, pyöritellään kurssista toiseen ja erilaisiin kuntouttaviin työtoimenpiteisiin, vaikka ikää olisi yli 50. Se on pitkän päälle hyvin paljon vain nöyryyttämistä. Olen kuullut niin monia kertomuksia niin nuorilta kuin vanhemmiltakin, kuinka heitä nöyryytetään TE-keskuksessa lähtien siitä vahtimestarista, joka laittaa niitä järjestykseen, kun ei jaksa tunteja odottaa päästäkseen edes keskustelemaan kenenkään kanssa.

Toiseksi ei työtä vain haeta jostain sieltä, mistä sitä löytyy. Mitä kauempana asutaan kasvukeskuksista, sen vaikeampaa sen työpaikan saaminen on. Nämä ovat semmoisia kysymyksiä, joita meidän päättäjien täytyisi ymmärtää. Tämä ei ole mikään massajoukko, jota pystytään ohjaamaan kuin karjalaumaa jonnekin luukulle A ja luukulle B, mistä löytyy joku toimenpide, ja jos hän ei mene sen karjalauman mukana, niin silloin osoitetaan, että hän on laiska tai jollakin muulla tavalla työtä vieroksuva henkilö. Ymmärrän kyllä aktiiviset toimenpiteet työttömän hyväksi, mutta se, että me emme ymmärrä sitä yksilöllistä palvelun tarvetta ja sitä tilannetta, [Puhemies koputtaa] on huonoa ja se, että tässä salissa ei siihen päästä.

1.37 **Wille Rydman kok:** Arvoisa rouva puhemies! Nyt täytyy myöntää, että en ihan hahmottanut edustaja Niikon puheenvuoron logiikkaa, kun hän sanoi, että nyt olisi ymmärrettävä, että eivät nämä työttömät kuitenkaan jaksa mitään sähköposteja meille kansanedustajille lähetellä. No, keitä nämä henkilöt sitten ovat, jotka meille sähköpostia ovat lähettäneet? Kyllä minä olen ymmärtänyt, että he ovat ihan oikeita henkilöitä ja jokaiseen viestiin on vähintäänkin se nimi sinne alle vaihdettu. Olisin taipuvainen uskomaan, että se on ihan oma nimi, vaikka se teksti siinä yläpuolella olisikin sitten jostakin muualta lainattua.

Palaan kuitenkin tähän, mitä edustaja Harakka tuossa totesi. Hän paheksui sitä, että naurahdin hänen puheenvuoronsa aloitukselle, ja tulkitsi sitä sitten sen jälkeen, että minä naureskelen tässä työttömien tilanteelle. Ei, kyllä minä nauroin, edustaja Harakka, ihan teidän puheenvuoronne aloitukselle, joka meni niin, että "voi teitä, nuori etuoikeutettu mies" minuun päin. En tiedä, mitä halusitte alleviivata, kun otitte ikäni tai oletetun ikäni tai ikäryhmäni siinä esille — kenties kokemattomuutta tai taitamattomuutta tehtäväni hoitamiseen. En tiedä, mitä tarkoititte, kas kun ette pojitellut. Ei siinä, minua saa kyllä ihan pojitella tai vaikka tytötellä, jos se tuntuu paremmalta, en minä semmoisista loukkaannu, mutta on se sen verran huvittavaa retoriikkaa, että ei ole mitenkään ihme, että se vähän huvittaa. Itse ainakin toivon, että vaikka joskus olisin varttunut jo niin kokeneeseen ikään kuin te, herra Harakka, niin en vielä siinä vaiheessakaan olisi sitten unohtanut sitä, että ei tällaisten asioiden alleviivaaminen välttämättä erityisen fiksua kuvaa keskustelussa anna.

1.39 **Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Huomasin, että naureskelitte siellä jo aikaisemman pöntössä esittämäni puheenvuoroni aikana, kun luin näitä ihmisten lähettämiä elämänkohtaloita. Siihen reagoin. Ehkä se vain kuuluu tyyliinne, että mitä traagisempia tarinoita ja mitä traagisempia kohtaloita, niin sitä enemmän naurattaa.

Edustaja Zyskowicz on sanonut viisaasti, että jokaisella on oikeus omiin mielipiteisiin mutta ei oikeutta omiin faktoihin. Jatkan tätä näin, että meillä jokaisella kansanedustajalla on oikeus omaan totuuteemme mutta ei oikeutta omaan todellisuuteemme.

1.40 **Mika Niikko ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Rydman, nyt te saivartelette siitä, mitä minä sanoin tai millä tavalla haluatte tulkita asiaa. Minä puhuin nimenomaan siitä, että teille ei nähtävästi lähetetä riittävässä määrin niitä kertomuksia työttömän arjesta, koska väheksyitte niitä selkeästi silloin, kun mainitsitte, että ei ole kysymys kansanliikkeestä. Elikkä tällä te viittasitte siihen, että nämä työttömät eivät ole saaneet riittävästi vakuutettua kokoomuslaista edustajaa siitä, että tämä työttömyys on vakava kysymys, ja sen syvyydestä ja niistä ongelmista, mikä siellä on. Tämä mielikuva jäi ikävä kyllä minullekin, vaikka sivusta seurasin nytten aika maltillisesti tunnin verran tätä teidän keskusteluanne, jota kävitte täällä keskenänne. Ei siitä sen enempää.

Toivon kuitenkin, että me tässä eduskunnassa yhdessä voisimme löytää niitä luoviakin keinoja näitten työttömien töihin pääsemiseksi. Ja yksi asia on varmasti se, että TE-keskuksen työhön valmennus- ja työhön ohjaamistoiminnat tullaan uudistamaan. Minä en usko siihen, että me ulkoistamme yrityksille sen työpaikan löytymisen ja että se olisi ainoa ratkaisu siihen asiaan, kun hallitus nyt tekee tämän uuden lainsäädännön muiltakin osin. Toki yritykset ottavat kaikki ne rahat, mitä valtio antaa, ja kurssittavat heidät ja laittavat täyttämään hakemuksia ja työntävät jonnekin työpaikkaputkeen. Se on hyvä, jos se onnistuu suurelle osalle tai edes jollekin osalle, mutta ei se ole ratkaisu tähän kokonaiskysymykseen, jossa on pitkäaikaistyöttömyyttä taustalla ja muita ongelmia taustalla. Siinä mielessä toivoisin, että leveällä pensselillä ruvettaisiin korjaamaan tätä työttömien mahdollisuutta saada työpaikkoja emmekä väheksyisi niitä hätähuutoja, mitä me itse kukin tänne saamme.

1.42 **Wille Rydman kok:** Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin lyhyesti edustaja Harakalle: tyylejä on tässä salissa varmaan 200 erilaista, ja siitä, millaista arvostusta tai millaisia reaktioita erilaiset tyylit retorisessa tai sisällöllisessä mielessä aiheuttavat, voi sitten äänestäjä arvioida kunkin edustajan kohdalta. Itse esimerkiksi arvostan kovasti edustaja Kontulan tapaa käsitellä asioita analyyttisesti olettamatta toisten henkilöiden mahdollisia motiiveja tai ihmiskuvia tai muita, keskittyen siihen, mitä hallitus esittää, ja argumentoimiseen sen puolesta tai sitä vastaan kulloisessakin tapauksessa.

Kiitos edustaja Niikolle ajatuksensa täsmentämisestä. Itse kuitenkin näkisin, että hallitus nimenomaisesti lukuisten eri lakiesitystensä kautta pyrkii juuri löytämään erilaisia tapoja kannustaa työntekoon, työn vastaanottamiseen ja siihen, että suuressa kuvassa aina työn vastaanottaminen, työn tekeminen ja työn hakeminen olisi Suomessa joutenoloa kannattavampaa.

1.43 **Satu Taavitsainen sd:** Arvoisa puhemies! Haluan nyt kuitenkin palauttaa tämän keskustelun tähän itse asiaan ja vielä ottaa esille sen, että vuonna 2017, siis tänä vuonna, julkaistussa Sosiaalibarometrissa haastateltiin TE-toimistojen johtajia ja kysyttiin heidän näkemyksiään siitä, mikä parantaa työllisyyttä, esitettiin tällaisia kysymyksiä. Nämä TE-toimistojen johtajat kertoivat, että heikoimmin työllisyyttä parantavat heidän mielestään työttömyysturvan tason ja keston leikkaaminen, vahvemmat sanktiot työttömyysturvasta kieltäytyjälle sekä työvoimapalvelujen yksityistäminen. TE-toimistojen johtajat eivät usko sanktioiden parantavan työllisyyttä.

Kun edustaja Pirttilahtikin äsken kehui TE-toimiston johtajien asiantuntemusta ja toivoi sieltä saatavan apua siihen elinvoimaan omalla paikkakunnallaan, niin minä kyllä uskon, että TE-toimistojen johtajat tietävät aika hyvin sen, mikä edistää työllisyyttä. Se on vahvasti sanottu, että he eivät usko, että työttömyysturvan tason leikkaaminen edistäisi työlli-

syyttä. Olisin kyllä toivonut, että hallitus olisi kuunnellut asiantuntijoita tässäkin — niin kuin monessa muussakin laissa tänään keskusteltiin, alkoholilaissa esimerkiksi sama juttu, että asiantuntijoita olisi pitänyt kuulla — että tässä laissa olisi kuunneltu niitä, jotka työllisyyspolitiikan parissa työskentelevät ja jotain siitä tietävät, ja heidän asiantuntemustaan olisi käytetty tämän lain valmistelussa. Varmasti tästäkin olisi voinut tulla sitten sellainen, joka olisi toisella tavalla mennyt täällä salissa eteenpäin.

1.45 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Rydman, myös minä esitän edelleen toivomuksen teille, että suhtautuisitte tähän työttömien aitoon hätään mahdollisimman vakavasti. Arvostan teitä poliitikkona. Teillä on monia hyviä näkökulmia monella politiikan osa-alueella. Olen itsekin hyvin pitkälti samaa mieltä tietyistä asioista, mitä olette esittänyt julkisuudessa, mutta tästä työttömyysturvan aktiivimallista, jota te nyt täällä olette kovasti puolustanut, näkökantanne on hyvin erilainen kuin omani. Pelkään, että teillä on tässä kohtaa hiukan sokea piste nyt olemassa, olette ehkä jo nuorena saavuttanut aika paljon ja olette hyvin koulutettu henkilö. Saattaa olla, että ette aivan aidosti pysty näkemään sitä muiden, huonommin elämässä pärjänneiden, tilannetta.

Olen itse täysin varma siitä, että hyvin suuri osa suomalaisista työttömistä aidosti haluaisi löytää töitä ja päästä töihin, mutta he eivät ole kovasta yrityksestä huolimatta siihen pystyneet. Heitä ei ole vielä onnistanut työttömyydestä eroon pääsemisessä. Taustat ovat ihmisillä erilaisia. Monella on, joillakin ihmisillä, sairauksia, toisilla sitten muita vaikeuksia elämässä, jotka haittaavat työpaikan saamista. Asiaa ei varmastikaan auta se, että tällä lakiesityksellä valitettavasti monen työttömän itsetunto heikkenee edelleen.

Edustaja Rydman, minä aidosti toivon, että kokoomuskin hallituspuolueena ryhtyisi etsimään aitoja kannusteita, joilla työttömyys vähenisi, työttömät aidosti voisivat parantaa tilannettaan työllistymällä eikä [Puhemies koputtaa] heitä pakotettaisi siihen.

1.47 **Wille Rydman kok:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitän edustaja Saviota kauniista sanoista. Myös itse olen havainnut, että olemme monista kysymyksistä samoilla linjoilla, joistakin kysymyksistä myöskin eri mieltä, ja siksi olemme eri puolueissa. En kuitenkaan oleta, että teillä on sokeita pisteitä niissä asioissa, joissa olemme eri mieltä, vaan uskon, että erilaisista aatteellisista ja arvolähtökohdista tullaan erilaisiin johtopäätöksiin ja sen vuoksi mekin täällä olemme erilaisiin puolueisiin jakautuneet.

Mutta itse tästä asiasta: Kun täällä on arvuuteltu hallituksen ihmiskuvan perään, niin oma ihmiskuvani on ainakin sellainen, että ihminen on rationaalinen olento, joka reagoi kannusteisiin ja toimii niiden mukaan, ja jos työn aktiivisempaan hakemiseen on olemassa taloudellisia kannusteita, todennäköisesti ne silloin vaikuttavat toimintaan ja ehkä sitten aika monessa tapauksessa aiempaa parempaan työllistymiseen johtavat.

1.48 **Satu Taavitsainen sd:** Arvoisa puhemies! Kun aika loppui äsken kesken, niin jatkan vielä hiukan tästä sosiaalibarometrista tältä vuodelta, jossa TE-toimistojen johtajia haastateltiin. Siinä kysyttiin myöskin sitä, minkä asioiden he näkevät parantavan eniten työllisyyttä, ja he, TE-toimistojen johtajat, näkevät, että panostukset koulutukseen, tutkimukseen ja kehittämiseen parantavat eniten työllisyyttä Suomessa ja että myöskin työvoimapalvelujen laajentaminen parantaa työllisyyttä. Kyllä me olemme puhuneet koulutuksesta tänään, ja tänä yönäkin vielä jatkuu opetusministeriön hallinnonalan aihe, ja koulutusleikkaukset ovat olleet kyllä yksi pahin teko Suomen työllisyyden heikentämiseksi.

Otan esille myöskin tämän varhaiskasvatuksen leikkauksen, että työttömien lapsilta on leikattu varhaiskasvatusoikeutta, mikä heikentää jatkossa näiden lasten työllistymistä, mutta se heikentää myöskin tällä hetkellä, sitten kun tämä laki tulee voimaan, näiden vanhempien mahdollisuutta olla aktiivisia, kun heidän lapsillaan ei ole sitä kokoaikaista varhaiskasvatusoikeutta, jolloin tietenkään he eivät pysty olemaan missään aktiivitoimissa tai -palveluissa taikka keikkatöissä.

Toivoisin kyllä ihan täyskäännöstä hallituksen tälle politiikalle, eli panostakaa koulutukseen, varhaiskasvatukseen ja kehitykseen, laajentakaa työvoimapalveluita ja lopettakaa ihmisten perusturvan tason heikentäminen ja nämä sanktioajattelut. Ennemmin porkkanaa kuin keppiä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.